

TÜRKİYE CUMHURİYET MERKEZ BANKASI

**ÖDEMELER DENGESİ
RAPORU**

2005 - I

ÖZET

2004 yılının ikinci yarısından itibaren ithalat artışlarında görülen azalma, 2005 yılı ilk çeyreği itibarıyla sürmüştür. İhracatın ise 2004 yılındaki artış eğilimini sürdürdüğü görülmektedir. Böylece, ödemeler dengesi tanımlaması çerçevesinde 2004 yılı Ocak-Mart döneminde 5,1 milyar ABD doları olan dış ticaret açığı, 2005 yılı aynı döneminde 6,2 milyar ABD doları olmuştur. Ancak, yılın ilk çeyreğinde ihracat büyümesi ithalat büyümesinin üzerinde gerçekleşmiştir. Turizm gelirlerinde görülen artış, cari açığı genişlemeyi sınırlamıştır. Bu gelişmeler neticesinde, cari işlemler açığı 2004 yılı Ocak-Mart döneminde 5,4 milyar ABD dolarından, 2005 yılı aynı döneminde 6,3 milyar ABD dolarına yükselmiştir.

Sektörler itibarıyla bakıldığında, ithalattaki yavaşlamanın temelde sermaye ve tüketim malı ithalatından kaynaklandığı, ara malı ithalatının ise ihracat ve sanayi üretimine paralel olarak artışını sürdürdüğü görülmektedir. Nitekim, 2004 yılı ilk çeyreğinde, sırasıyla, %97,5 ve %85 oranında artan sermaye ve tüketim malı ithalatı, 2005 yılı ilk çeyreğinde, sırasıyla, %11,6 ve %5,1 oranında artmıştır. 2004 yılı ithalatının sürükleyici kalemlerinden olan binek otomobil ithalatı, yılın ilk çeyreğinde %30,4 oranında azalırken, söz konusu kalem ihracatı %39,2 oranında artış göstermiştir. Bu gelişme, yılın ilk çeyreğinde binek otomobil sektöründe net ihracatçı olmamızı sağlamıştır. Bunun yanında, tekstil ihracatındaki artış, toplam ihracat artışının altında olmakla birlikte, Nisan ayı itibarıyla devam etmektedir. Tekstil ve giyim sektörü ihracatı yılın ilk çeyreğinde %10,6, Nisan ayında %10,1 oranında (TİM verilerine göre) artmıştır.

Diğer taraftan, mevsimsellikten arındırılmış veriler de ihracat ve ithalattaki artış eğiliminin devam ettiğini göstermektedir.

Yılın ilk çeyreğinde, gerek ihracat, gerekse ithalatta fiyat etkisinin yüksek olduğu görülmektedir. Nitekim, bu dönemde ihracat fiyatları %10,4, ithalat fiyatları %12,5 oranında artmıştır. Fiyat etkisinden arındırıldığında, ihracattaki ve ithalattaki reel artışın, sırasıyla, %14,6 ve %9,5 olduğu görülmektedir. Söz konusu fiyat etkileri, dış ticarettaki yüksek paylarının da etkisiyle, ham petrol ve ana metal sanayi sektörleri ticaretinde daha fazla olmuştur.

Rezerv değişimleri (TCMB + bankalar) ile IMF kredileri hariç tutulduğunda, 2005 yılı ilk çeyreğinde net 5,6 milyar ABD doları sermaye girişi olmuştur. Bu dönemde finansman yapısında portföy hareketleri belirleyici olmuştur. AB'den müzakere konusunda tarih alınmasıyla hızlanan yabancıların yurt içinde menkul kıymet alımı, Şubat ayı itibarıyla artarak sürmüştür, ancak, Mart ayında portföy kaynaklı çıkış görülmüştür. Ayrıca, Hazine tarafından tahvil ihracı yoluyla ilk çeyrekte toplam 3,3 milyar ABD doları borçlanılmıştır. Sermaye kalemlerinde dikkati çeken diğer gelişmeler, bankaların kısa vadeli kredi net kullanımlarındaki artış ile, bankaların döviz varlıkları ve diğer sektör uzun vadeli kredi kullanımındaki düşüş olmuştur. 2004 yılının ikinci çeyreğinden itibaren artış eğilimi gösteren, bankaların döviz varlıkları, 2005 yılı ilk çeyreğinde 3,3 milyar ABD doları azalarak bu tutarda sermaye girişi sağlamıştır. Bankacılık sektörü 2004 yılı ilk çeyreğinde net 0,6 milyar ABD doları, 2005 yılı aynı dönemde ise 0,8 milyar ABD doları kısa vadeli kredi kullanmıştır. Diğer taraftan, diğer sektör 2004 yılı ilk çeyreğinde net 1,4 milyar ABD doları, 2005 yılı aynı döneminde ise net 0,5 milyar ABD doları uzun vadeli kredi kullanmıştır.

Yukarıdaki gelişmeler sonucunda, yılın ilk çeyreğinde Merkez Bankası rezervleri 3,3 milyar ABD doları artarken, net hata ve noksan kalemi 1,7 milyar ABD doları pozitif bakiye vermiştir.

Ödemeler Dengesi

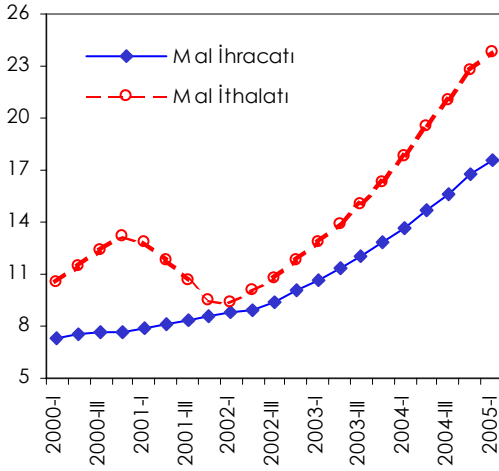
(milyar ABD doları)

	Ç1			Ç1 (12-aylık)		
	2004	2005	% Değişim	2004	2005	% Değişim
Cari İşlemler Hesabı	-5,4	-6,3	..	-10,4	-16,4	..
Dış Ticaret Hesabı	-5,1	-6,2	..	-16,7	-25,0	..
Mal İhracatı	14,4	17,8	23,6	54,5	70,4	29,3
İhracat (fob)	13,5	17,1	26,4	50,4	66,7	32,3
Bavul Ticareti	0,9	0,7	-18,7	4,1	3,7	-8,8
Mal İthalatı	-19,4	-23,9	23,1	-71,1	-95,4	34,1
İthalat (cif)	-20,9	-25,7	22,9	-75,9	-102,3	34,8
Navlun ve Sigorta	1,2	1,5	..	4,5	6,1	..
Hizmetler Hesabı	0,9	1,2	..	10,8	13,0	..
Turizm (net)	1,2	1,3	13,6	11,5	13,5	17,2
Gelir	1,7	2,0	16,5	13,7	16,2	17,9
Gider	-0,6	-0,7	22,3	-2,2	-2,6	21,6
Diğer Hizmet Gelirleri (net)	-0,2	-0,1	..	-0,8	-0,5	..
Yatırım Geliri Hesabı	-1,5	-1,6	..	-5,5	-5,6	..
Doğrudan Yatırım Gelirleri (net)	-0,1	-0,1	..	-0,4	-0,7	..
Portföy Yatırımı Gelirleri (net)	-0,6	-0,6	..	-1,3	-1,1	..
Diğer Yatırım Gelirleri (net)	-0,8	-0,9	..	-3,7	-3,8	..
Faiz Geliri	0,2	0,2	21,4	0,7	0,7	11,6
Faiz Gideri	-0,9	-1,1	19,1	-4,4	-4,5	4,0
Cari Transferler	0,2	0,2	..	1,0	1,1	..
İşçi Gelirleri	0,2	0,2	-6,2	0,8	0,8	1,0
Sermaye ve Finans Hesapları	6,3	4,6	..	5,1	10,9	..
Finans Hesabı (Rezerv Varlıklar hariç)	6,1	7,8	..	9,6	15,2	..
Doğrudan Yatırımlar (net)	0,5	0,6	..	1,5	2,0	..
Yurt Dışında	-0,2	-0,1	..	-0,6	-0,8	..
Yurt İçinde	0,7	0,7	..	2,1	2,8	..
Portföy Yatırımları (net)	2,8	3,2	..	5,4	8,5	..
Varlıklar	0,1	-1,2	..	-1,3	-2,7	..
Yükümlülükler	2,7	4,4	..	6,8	11,1	..
Yurt Dışı Yerleşikler Hisse Senedi Alımı	0,5	1,4	..	1,5	2,4	..
Borç Senetleri	2,2	3,0	..	5,3	8,8	..
Yurt Dışı Yerleşikler DİBS Alımı	2,2	1,5	..	4,3	5,4	..
Hazine Tahvil İhracı	0,0	1,8	..	1,2	3,7	..
Borçlanma	2,8	3,3	..	6,4	6,3	..
Geri Ödeme	-2,8	-1,5	..	-5,2	-2,6	..
Diğer Yatırımlar (net)	2,8	4,0	..	2,6	4,8	..
Varlıklar	1,1	4,1	..	-3,2	-4,3	..
Ticari Krediler	-0,2	0,7	..	-1,0	-0,7	..
Krediler	0,3	0,2	..	0,4	0,4	..
Bankaların Döviz Varlıkları (- artış)	1,1	3,3	..	-2,3	-3,6	..
Yükümlülükler	1,7	-0,1	..	5,8	9,1	..
Ticari Krediler	1,0	0,6	..	2,8	3,9	..
Krediler	0,5	-0,6	..	1,9	4,8	..
Merkez Bankası	-1,1	-1,0	..	-2,5	-4,3	..
Genel Hükümet	-0,6	-0,4	..	-0,8	-0,1	..
Uluslararası Para Fonu	-0,1	0,0	..	1,4	1,0	..
Uzun Vade	-0,5	-0,4	..	-2,2	-1,1	..
Bankalar	0,7	0,5	..	1,9	5,4	..
Uzun Vade	0,0	-0,3	..	0,2	1,9	..
Kısa Vade	0,6	0,8	..	1,8	3,5	..
Diğer Sektörler	1,5	0,3	..	3,2	3,8	..
Uzun Vade	1,4	0,5	..	2,8	3,7	..
Kısa Vade	0,1	-0,1	..	0,4	0,1	..
Mevduat	0,3	-0,1	..	1,0	0,2	..
KMDTH + Süper Döviz Hesabı	0,0	-0,1	..	0,4	-0,3	..
Bankalar	0,3	0,0	..	0,6	0,6	..
Resmi Rezervlerdeki Değişim (- artış)	0,2	-3,3	..	-4,5	-4,3	..
Net Hata ve Noksan	-0,9	1,7	..	5,3	5,6	..

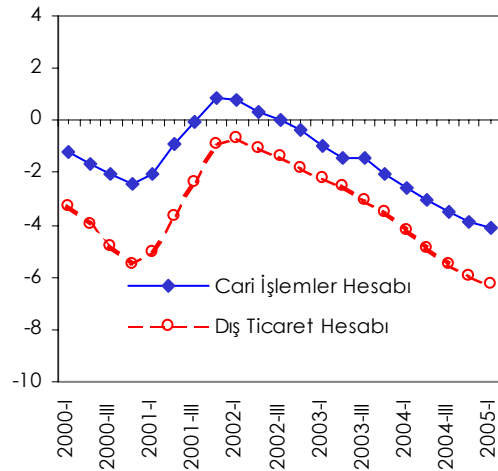
Kaynak: TCMB.

Mal İhracatı ve İthalatı

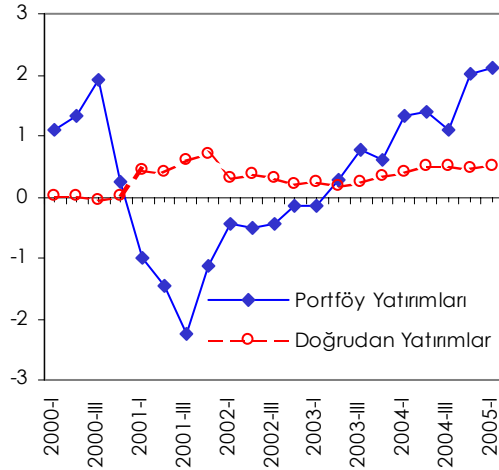
(12-aylık ort., milyar ABD doları)

Dış Ticaret ve Cari İşlemler

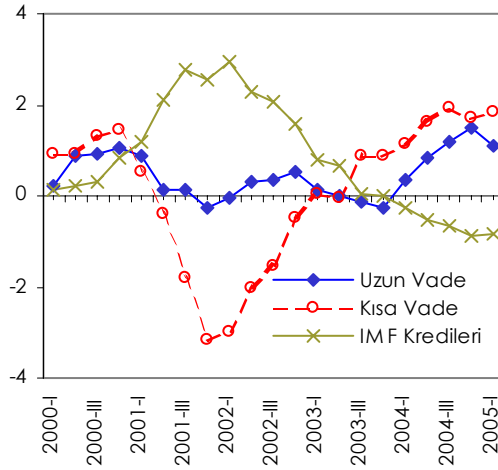
(12-aylık ort., milyar ABD doları)

Doğrudan ve Portföy Yatırımları

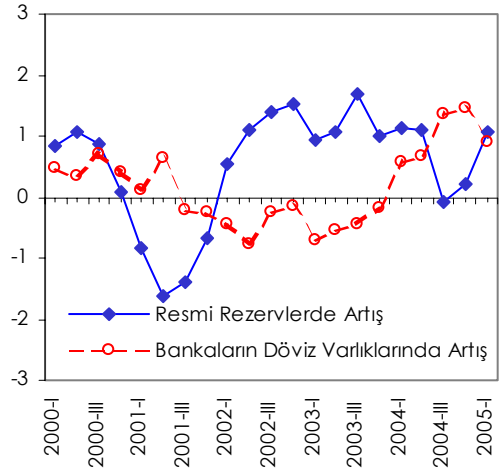
(12-aylık ort., milyar ABD doları)

Vadeye Göre Sermaye Akımları

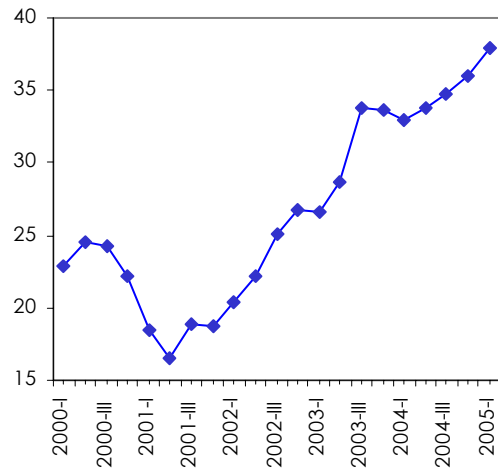
(12-aylık ort., milyar ABD doları)

Rezervler

(12-aylık ort., milyar ABD doları)

TCMB Uluslararası Rezervleri

(milyar ABD doları)

Kaynak: TCMB, DİE.

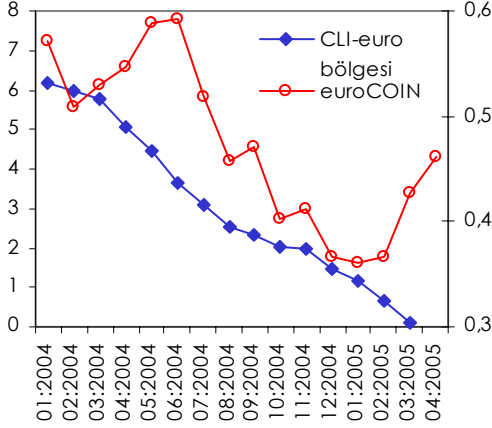
I. DIŞ EKONOMİK GELİŞMELER

1. 2005 yılı ilk çeyreğinde dünya ekonomisindeki büyüme eğilimi, 2004 yılı ile karşılaştırıldığında daha yavaş olmakla beraber sürmektedir. ABD ve Çin, söz konusu büyümede belirleyici ülkeler olmuştur. Bununla beraber artan emtia ve petrol fiyatlarına rağmen, dünya genelinde enflasyonist baskıların yaşanmaması olumlu gelişme olarak nitelendirilmektedir.

2. 2005 yılının kalan döneminde dünya ekonomisinin büyümesinin önündeki risk faktörleri olarak ham petrol ve uluslararası ticarete konu olan mal ve hizmet fiyatlarındaki artışlar olduğu görülmektedir. Özellikle, Nisan ayı ilk yarısında tarihi seviyelerine çıkan ham petrol fiyatlarının *ikincil etkileri* (artan ham petrol fiyatlarının üretim maliyetleri yoluyla enflasyonist baskı yaratması) ve artan mal ve hizmet fiyatlarının global arz ve talep üzerine yapacağı baskı büyümenin önündeki engellerdir.

Euro Bölgesi Öncü Göstergeleri:

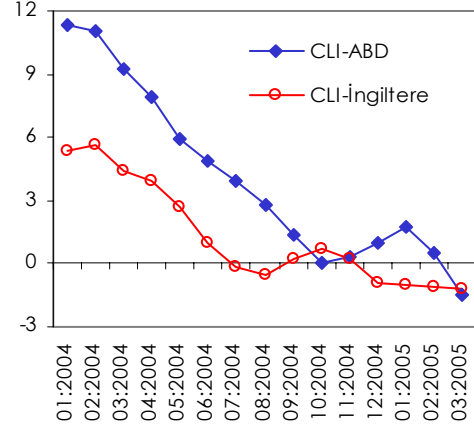
€COIN (3-aylık % değişim), OECD CLI
(yıllıklandırılmış 6-aylık % değişim)

Kaynak: OECD, CEPR.

ABD ve İngiltere Öncü Göstergeleri:

CLI (yıllıklandırılmış 6-aylık % değişim)

Kaynak: OECD.

3. ABD, 2005 yılının ilk çeyreğinde güçlü büyüme performansı göstermiştir. Ancak artan enerji fiyatları ve yükselen faizlerin sürüklediği öncü göstergeler, ABD ekonomisinde yılın ikinci çeyreği için büyüme hızının yavaşlayacağına ilişkin işaretler sunmaktadır. Diğer taraftan, ABD Merkez Bankası FED, sürdürülebilir büyüme ve fiyat istikrarına yönelik olarak 2005 yılı başından bu yana Şubat, Mart ve Mayıs aylarında olmak üzere 3 kez 0,25 baz puanlık faiz artırımına gitmiştir.

4. Euro bölgesinde son iki yıldır süregelen düşük büyüme performansı devam etmektedir. Söz konusu eğilimde, sanayi üretimi ve tüketici harcamalarındaki yavaşlama belirleyici olmaktadır. Diğer taraftan, euro bölgesi için öncü göstergeler, yılın geri kalanı için canlanma işareti vermektedir.

5. Asya ülkelerinin büyüme oranları, Çin haricinde, yavaşlama eğilimindedir. 2005 yılının başından bu yana özellikle Güney Kore, Tayvan ve Japonya'nın sanayi üretimi ve ihracatında düşme göze çarpmaktadır. Çin'deki ekonomik gelişmeler bölge ülkelerinden farklılık arz etmektedir. Çin hükümetinin ısınan ekonomisini soğutma çabalarına karşın, sanayi üretimi, yatırım harcamaları ve ihracatta artış eğilimi devam etmektedir.

6. Avrupa Birliği'ne yeni üye olan ülkelerdeki güçlü büyüme eğilimi 2004 yılında sınırlı düşüş göstermesine rağmen devam etmektedir.

II. CARI İŞLEMLER HESABI

7. Cari işlemler hesabı yılın ilk çeyreğinde 6,3 milyar ABD doları açık vermiştir. Böylelikle, on iki aylık cari işlemler açığı 16,4 milyar ABD doları olmuştur.

8. Yılın ilk çeyreği itibarıyla cari işlemler açığındaki artış eğiliminin devam etmesine rağmen, cari işlemler açığı ve finansman yapısına ilişkin göstergeler olumlu görünüm arz etmektedir. İhracatın kısa vadeli dış borç stoğunu ve dış borç servisini karşılama gücü yılın ilk çeyreğinde, 2004 yılına göre artmıştır. Diğer taraftan, Merkez bankası rezervleri temel alınarak oluşturulan göstergeler cari açığın sürdürülebilirliği açısından önem arz etmektedir. Ülkenin dış borç ödeme gücünü gösteren rezervlerin kısa vadeli dış borç stoğuna oranı artmıştır. Ayrıca rezervlerin cari açık ile net hata ve noksan kalemlerinin toplamından oluşan finansman ihtiyacına oranı da büyümüştür. 2005 yılı ilk çeyreğinde cari açığın artış eğiliminin sürmesine rağmen, göstergelerde 2004 yılına göre iyileşme görülmesi dış dengeden kaynaklanan riskleri azaltan bir unsur olmaktadır.

Cari işlemler açığı ve finansman yapısına ilişkin önemli göstergeler

	2000	2001	2002	2003	2004	2005-I*
İhracatın ithalatı karşılama oranı	0,58	0,90	0,85	0,79	0,74	0,74
Toplam mal ihracatı / Kısa vadeli dış borç stoku	1,09	2,10	2,44	2,23	2,10	2,18
Toplam mal ihracatı / Dış borç servisi	1,40	1,40	1,39	1,84	2,20	2,33
Turizm gelirleri / Dış ticaret açığı	0,35	2,17	1,16	0,94	0,66	0,65
MB rezervleri / Kısa vadeli dış borç stoku	0,82	1,21	1,71	1,53	1,18	1,23
MB rezervleri / Finansman ihtiyacı	1,84	-	20,46	11,71	2,97	3,62
MB rezervleri / Cari açık	2,36	-	18,44	4,38	2,42	2,40
MB rezervleri / Toplam mal ithalatı	0,44	0,52	0,59	0,54	0,41	0,42

Kaynak: TCMB, DİE.

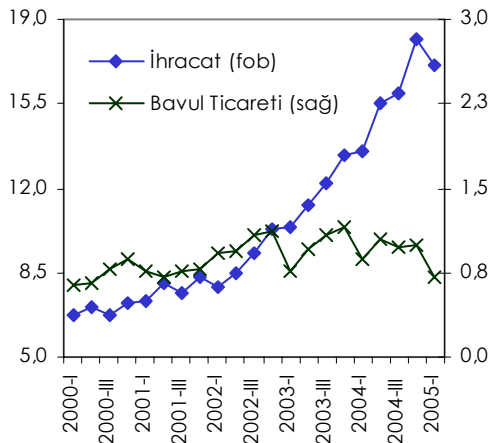
* 12-aylık

Mal İhracatı

9. DİE tarafından yayımlanan ihracat verilerine göre, yılın ilk çeyreğinde bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 26,4 oranında artış gözlenmiş, ancak, bavul ticareti gelirleri ise bu dönemde yüzde 18,7 oranında gerilemiştir. Böylece, toplam mal ihracatı büyüme oranı yüzde 23,4 olmuştur. Diğer taraftan, ihracatın nominal olarak büyümesinde fiyat hareketlerinin önemli etkisi olduğu görülmüştür. Nitekim, DİE tarafından yayımlanan endeks verilere göre, yılın ilk çeyreğinde bir önceki yılın aynı dönemine göre, ihracat birim değer endeksi yüzde 10,4 oranında yükselmiştir. Fiyat hareketleri hariç tutulduğunda, ihracattaki reel artış yüzde 14,6 olmuştur.

İhracat

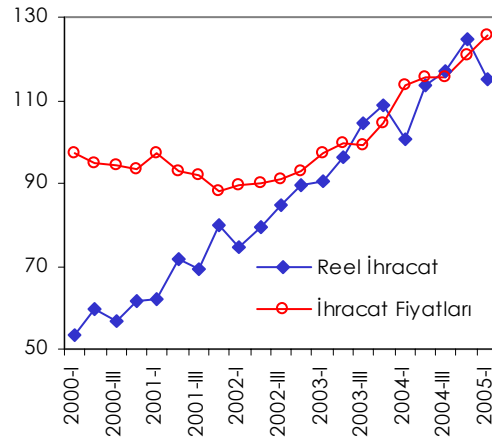
(milyar ABD doları)

Kaynak: TCMB, DİE.

İhracat - Reel ve Birim Değer

(2003=100)

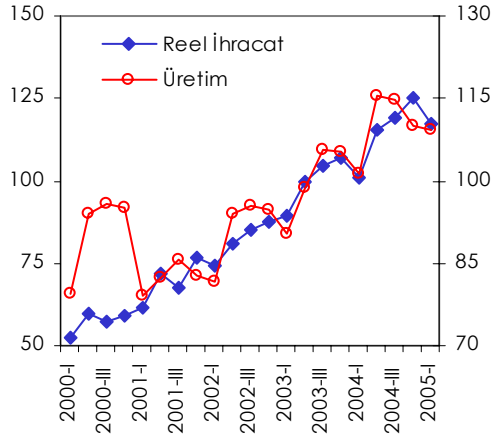

Kaynak: DİE.

10. Reel işgücü maliyetlerindeki gerileme ve verimlilik artışı, ihracat artışının ardındaki temel faktörler olmuştur. Yılın ilk çeyreğinde ihracatta görülen artış, sanayi üretimine de yansımıştır. Nitekim, imalat sanayi üretimi, söz konusu dönemde, yüzde 7,9 oranında artış göstermiştir.

İmalat Sanayi Üretim ve İhracatı

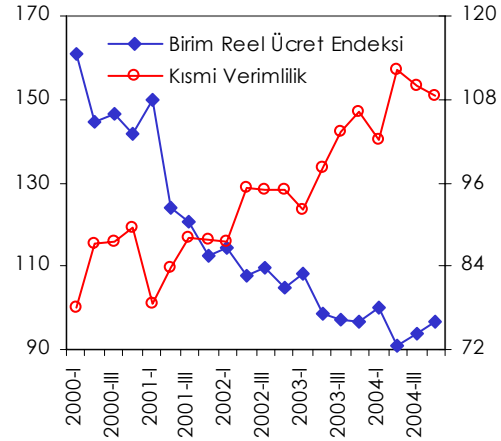
(2003=100)

Kaynak: DİE.

Birim Reel Ücret ve Verimlilik Endeksi

(2003=100)

Kaynak: TCMB, DİE.

11. Alt kalemler itibarıyla ihracat gelişmeleri incelendiğinde, motorlu kara taşıtları ihracatı ile ana metal sanayi ürünleri ihracatı toplam ihracat büyümesine en büyük katkısı yapan sektörler olarak öne çıkmaktadır. Ayrıca, ihracatın önemli bir kısmını oluşturan tekstil ve giyim ürünleri ihracatı da, toplam ihracat büyümesinin altında olmakla birlikte, artışını sürdürerek ihracat büyümesine katkıda bulunmuştur. Yukarıda sözü edilen sektörler, yüzde 26,4 oranındaki ihracat büyümesine toplam 13,7 puan katkı sağlamış, bir başka ifadeyle, 3,6 milyar ABD doları tutarındaki net artışın 1,8 milyar ABD dolarını oluşturmuştur.

İhracat

(milyon ABD doları)

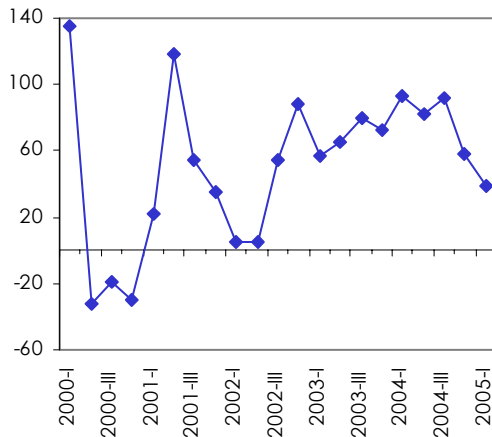
	Ç1				
	2004	2005	% Değişim	% Katkı	\$ Katkı
Toplam	13500	17058	26,4		
Sermaye Malı	1319	2014	52,7	5,1	694,6
Ara Malı	5407	7032	30,0	12,0	1624,7
Tüketim Malı	6736	7977	18,4	9,2	1241,3
Diğer	38	35	-7,8	0,0	-2,9
Önemli Fasıllar (ISIC Rev.3'e göre):					
Tarım ve Hayvancılık	560	704	25,7	1,1	143,8
Gıda Ürünleri ve İçecek	713	947	32,8	1,7	234,0
Tekstil Ürünleri	1778	1986	11,7	1,5	208,5
Giyim Eşyası	2378	2608	9,7	1,7	230,1
Rafine edilmiş petrol, Kok köm., nükl. Yak.	285	526	84,5	1,8	241,1
Kimyasal Madde ve Ürünler	560	635	13,5	0,6	75,7
Plastik ve Kauçuk Ürünleri	418	530	26,9	0,8	112,4
Metallik Olmayan Diğer Mineral Ürünler	499	607	21,7	0,8	108,5
Ana Metal Sanayi	1158	1697	46,6	4,0	539,4
Metallik Eşya Sanayi (Mak. & Teçh. hariç)	472	588	24,7	0,9	116,7
Makine ve Teçhizat	851	1014	19,1	1,2	162,8
Elektrikli Makina ve Cihazlar	340	434	27,7	0,7	94,2
Radio, TV, Haberleşme Teçhizatı ve Cih.	566	682	20,7	0,9	116,9
Motorlu Kara Taşıtı ve Römorklar	1711	2576	50,5	6,4	864,8
Diğer Ulaşım Araçları	305	407	33,5	0,8	102,2

Kaynak: DİE.

12. Binek otomobil ihracatı, 2003 yılından bu yana sergilediği yüksek büyüme performansını yılın ilk çeyreğinde sürdürmüştür. Binek otomobil ihracatı bu dönemde 2004 yılı ilk çeyreğine göre yüzde 39,2 oranında artarak 1,1 milyar ABD dolarına ulaşmıştır. Binek otomobil ithalatında görülen yüzde 30,4 oranındaki gerileme sonucunda, sektör, 2004 yılının ikinci yarısında yeniden elde ettiği net ihracatçı konumunu sürdürmüştür.

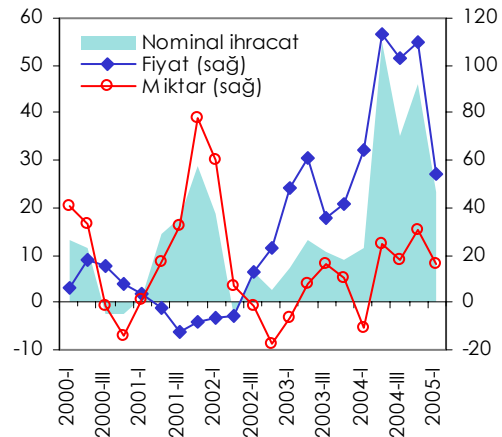
13. Ana metal sanayi ihracatında dünya mal fiyatlarındaki artışın etkisi hissedilmeye devam etmektedir. Sektörün nominal ihracatı yılın ilk çeyreğinde yüzde 46,6 oranında artarken, yüzde 27,3 oranındaki ihracat fiyat artışından arındırıldığında, ana metal sanayi ürünleri ihracatındaki reel artışın yüzde 16 olduğu görülmektedir.

Binek otomobil ihracatı
(Yıllık yüzde artış)

Kaynak: DİE.

Ana Metal Sanayi ihracatı
(Yıllık yüzde artış)

Kaynak: DİE.

14. İhracat fiyatları ana metal dışındaki sektörlerde de yüksek oranlı artışlar göstermiştir. Metal eşya sanayi, makine-teçhizat, elektrikli makine ve cihazlar, tarım ve hayvancılık ürünleri, gıda ürünleri ile rafine edilmiş petrol ürünleri ihracat fiyatları, nominal ihracat artışına etkisi açısından öne çıkan diğer kalemler olmuştur.

İhracat – Birim Değer Endeksleri
(2003=100)

	2004				2005	2005-I /
	I	II	III	IV	I	2004-I (%)
Toplam	113.6	115.5	115.6	120.7	125.1	10.1
Sermaye Malı	109.3	107.9	109.9	114.0	115.2	5.4
Ara Malı	113.5	121.5	121.8	129.1	131.1	15.4
Tüketim Malı	114.9	112.5	112.4	117.0	123.6	7.6
Önemli Fasıllar (ISIC Rev.3'e göre):						
Tarım ve Hayvancılık	117	119	140	149	163	38.4
Gıda Ürünleri ve İçecek	111	116	123	124	129	16.1
Tekstil Ürünleri	113	110	107	112	119	5.4
Giyim Eşyası	118	115	113	115	125	5.7
Rafine edilmiş petrol, Kok köm., nükl. Yak.	113	133	140	141	140	24.5
Kimyasal Madde ve Ürünler	108	109	113	121	122	12.9
Plastik ve Kauçuk Ürünleri	108	106	107	114	120	11.1
Metalik Olmayan Diğer Mineral Ürünler	108	108	111	114	117	7.8
Ana Metal Sanayi	125	157	152	162	158	26.3
Metal Eşya Sanayi (Mak. & Teçh. hariç)	114	116	118	127	132	15.9
Makine ve Teçhizat	111	109	109	115	118	6.2
Elektrikli Makina ve Cihazlar	115	115	114	119	124	7.9
Radyo, TV, Haberleşme Teçhizatı ve Cih.	108	100	95	96	94	-12.9
Motorlu Kara Taşıtı ve Römorklar	110	107	110	116	117	6.7

Kaynak: DİE.

15. Avrupa Birliği'ne yapılan ihracat, toplam ihracat büyümesine en fazla katkıyı sağlayan ülke grubudur. Ancak, toplam ihracattaki payında düşük oranda da olsa gerileme görülmüştür. Buna karşın, Orta Doğu ülkelerinin payında artış görülmüştür. Söz konusu ülke grubuna yapılan ihracat yılın ilk çeyreğinde yüzde 37,5 oranında artarak, yüzde 26,4'lük ihracat büyümesine 4,5 puan katkı sağlamıştır. İhracat ülkeler bazında incelendiğinde, Almanya'nın yüksek payı sürerken, özellikle İtalya'ya yapılan ihracattaki artış dikkat çekicidir. İtalya'ya yapılan ihracat yılın ilk çeyreğinde yüzde 52,4 oranında artarak, ihracat büyümesine 3,5 puan katkı sağlamıştır.

İhracat – Ülke Dağılımı (milyon ABD doları)

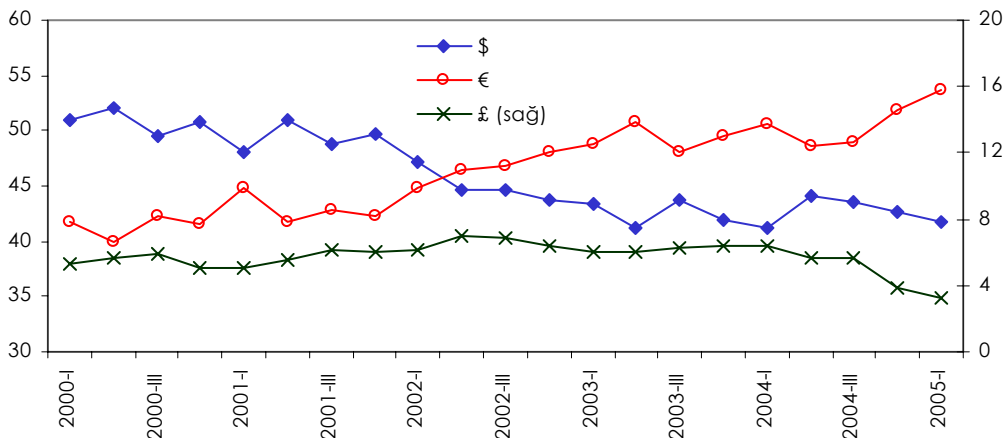
	Ç1						
	2004		2005		% Değişim	% Katkı	\$ Katkı
	Değer	Pay (%)	Değer	Pay (%)			
Toplam	13500	..	17058	..	26,4		
Avrupa Birliği Ülkeleri	7553	55,9	9509	55,7	25,9	14,5	1955
AB 15	7142	52,9	8926	52,3	25,0	13,2	1784
AB 10	411	3,0	582	3,4	41,6	1,3	171
Diğer Ülkeler	5372	39,8	6849	40,2	27,5	10,9	1477
Diğer Avrupa	1393	10,3	1782	10,4	27,9	2,9	389
Doğu Asya	621	4,6	625	3,7	0,7	0,0	4
Diğer	3358	24,9	4442	26,0	32,3	8,0	1084
Türkiye Serbest Bölgeleri	575	4,3	700	4,1	21,7	0,9	125
Seçilmiş Ülkeler ve Ülke Grupları							
OECD	8.724	64,6	10.864	63,7	24,5	15,8	2140
Almanya	2.045	15,1	2.336	13,7	14,2	2,2	291
İngiltere	1.210	9,0	1.331	7,8	10,1	0,9	122
ABD	966	7,2	1.094	6,4	13,2	0,9	127
İtalya	893	6,6	1.362	8,0	52,4	3,5	468
Fransa	882	6,5	960	5,6	8,9	0,6	78
İspanya	535	4,0	741	4,3	38,4	1,5	206
Hollanda	451	3,3	711	4,2	57,5	1,9	259
Diğer OECD	1.742	12,9	2.330	13,7	33,8	4,4	588
Orta Doğu Ülkeleri	1.611	11,9	2.215	13,0	37,5	4,5	604
Rusya	400	3,0	501	2,9	25,4	0,8	101

Kaynak: DİE.

16. İhracatta euronun payı artarken, ABD dolarının payındaki gerileme eğilimi sürmektedir. Nispeten istikrarlı bir paya sahip olan İngiliz sterlininin ihracattaki payı ise, 2004 yılının ikinci yarısından itibaren gerileme sürecine girmiştir.

İhracatta Döviz Kompozisyonu

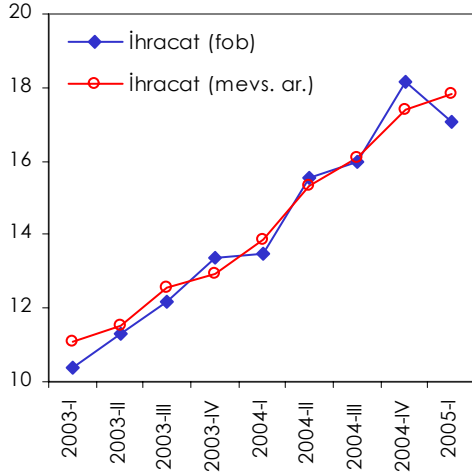
(% pay)

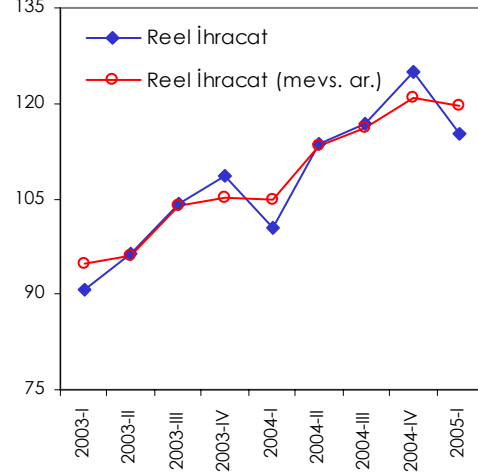
Kaynak: DİE.

17. Mevsimsellikten arındırılmış verilere göre, ABD doları cinsinden nominal ihracat, 2005 yılı ilk çeyreğinde bir önceki çeyreğe göre yüzde 2,4 oranında artış göstermiştir. Diğer taraftan, miktar endeksinin temel alındığı reel ihracat, bu dönemde yüzde 0,8 oranında gerilemiştir.

Mevsimsellikten Arındırılmış İhracat
(milyar ABD doları)

Mevsimsellikten Arındırılmış İhracat
(Reel, 2003=100)

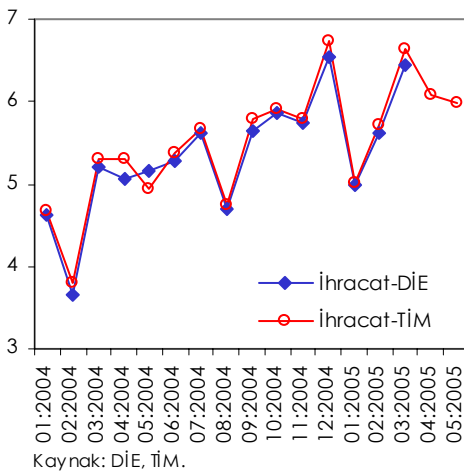
Not: Mevsimsellikten arındırılmış veriler, Tramo-Seats yöntemi kullanılarak hesaplanmıştır.

18. Türkiye İhracatçılar Meclisi (TİM) verileri, ihracatta büyümenin Nisan ve Mayıs ayında sürdüğünü göstermektedir. TİM verilerine göre ihracat Nisan ayında bir önceki yılın aynı ayına göre yüzde 14,6 oranında, Mayıs ayında ise yüzde 21,1 oranında artmıştır.

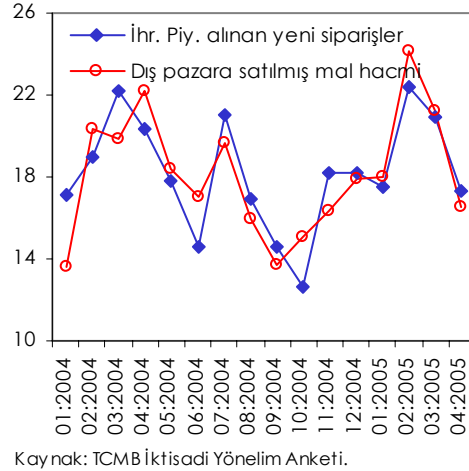
19. TİM verileri sektörler bazında incelendiğinde, giyim ve tekstil sektörleri ihracatındaki artış eğiliminin sürdüğü görülmektedir. Nisan ayında tekstil ve hammaddeleri ihracatı yüzde 9,1, hazır giyim ve konfeksiyon ürünleri ihracatı yüzde 10,5 oranında artmıştır. Ayrıca, veriler otomotiv sektörü ihracatındaki artışın da devam ettiğini göstermektedir. Nisan ayında taşıt araçları ve yan sanayi ürünleri ihracatı yüzde 25,3 oranında artmıştır. Diğer taraftan, önceki aylarda fiyat artışlarının da etkisiyle yüksek oranda artan demir ve demir dışı metaller ihracatında, Nisan ayında görülen yüzde 3,7 oranındaki gerileme dikkat çekicidir.

20. İktisadi Yönelim Anketi'nde yer alan ihracatta gelecek döneme ilişkin göstergeler, ihracat büyümesinde gelecek üç aylık dönem için yavaşlama sinyali vermektedir.

İhracat - DİE ve TİM verileri
(milyar ABD doları)

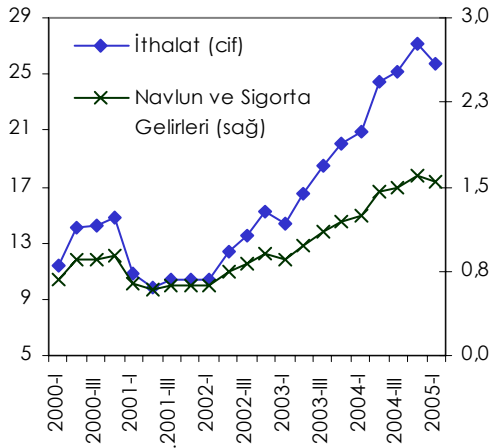
İhracat Beklentileri- Gelecek 3 ay
(İyimser-kötümser)

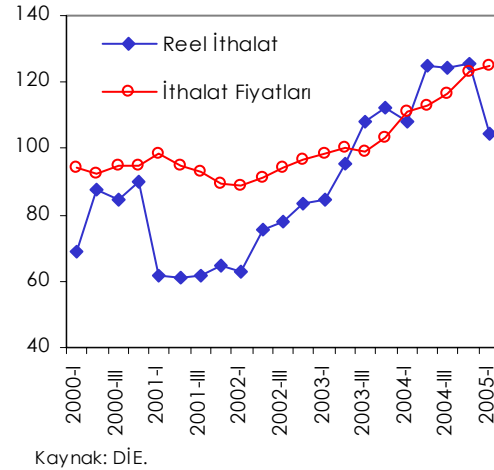
Mal İthalatı

21. DİE tarafından yayımlanan ithalat (navlun ve sigorta bedeli dahil), yılın ilk çeyreğinde bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 22,9 oranında artış göstermiş, paralel olarak, navlun ve sigorta gelirleri yüzde 24,1 oranında artarak 1,5 milyar ABD doları olmuştur. Finansal kiralamaya ilişkin "diğer mallar" uyarlaması da eklendiğinde, toplam mal ithalatı büyüme oranının yüzde 23,1 olduğu görülmektedir. Diğer taraftan, ithalatın nominal olarak büyümesinde fiyat hareketlerinin önemli etkisi olmuştur. Nitekim, DİE tarafından yayımlanan endeks verilere göre, yılın ilk çeyreğinde bir önceki yılın aynı dönemine göre, ithalat birim değer endeksi yüzde 12,5 oranında yükselmiştir. Fiyat hareketleri hariç tutulduğunda, ihracattaki reel artış yüzde 9,5 olmuştur.

İthalat
(milyar ABD doları)

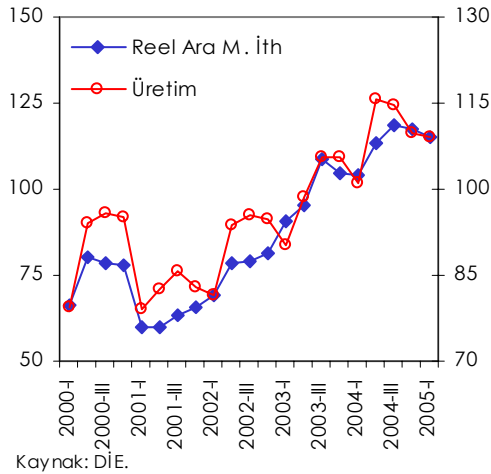

İthalat - Reel ve Birim Değer
(2003=100)

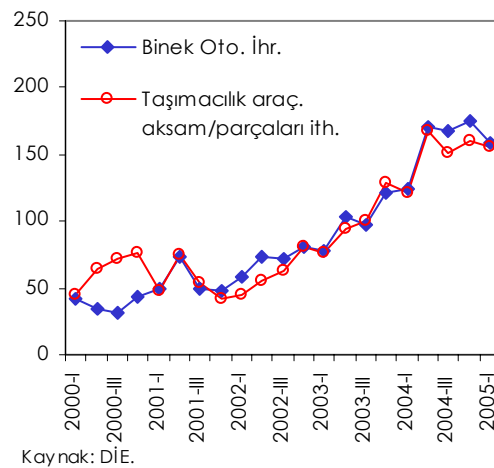

22. Toplam sanayi ve imalat sanayii üretimleri, 2005 yılının Mart ayında geçen yılın aynı ayına göre, sırasıyla, yüzde 5,5 ve yüzde 4,6 oranlarında artmıştır. Böylece yılın ilk üç ayında imalat sanayi büyüme oranı yüzde 8 olmuştur. İhracat kaynaklı olmak üzere taşıt araçları üretimindeki canlılığa ek olarak gıda ve plastik ve kauçuk sektörlerindeki yüksek oranlı üretim artışlarının üretim büyümesine katkı yaptığı görülmektedir.

İmalat Sanayi Üretimi ve Ara Mali İth.
(2003=100)

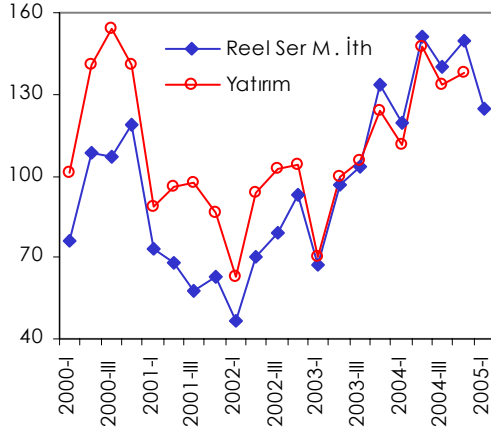
Taşıt Araçları Aksam/Parça İthalatı ve Binek Oto. İhracatı
(2003=100)

23. Yatırım ve tüketim malı ithalatında yılın ilk çeyreğinde görülen yavaşlama, yatırım ve tüketim harcamalarında da bu dönemde yavaşlama olduğuna işaret etmektedir.

Yatırım Harcamaları ve Serm.Malı İth.

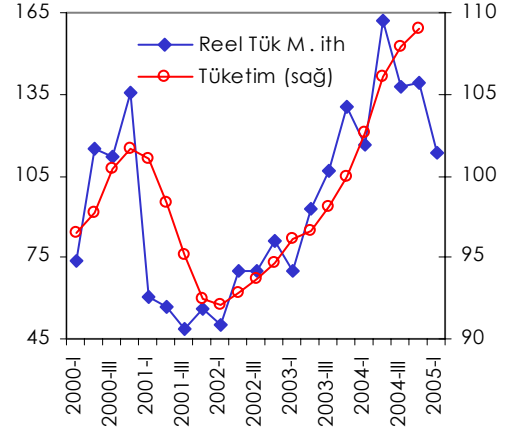
(2003=100)

Kaynak: DİE.

Tüketim Harcamaları ve Tük.Malı İth.

(2003=100, Tük. için 12-aylık ort.)

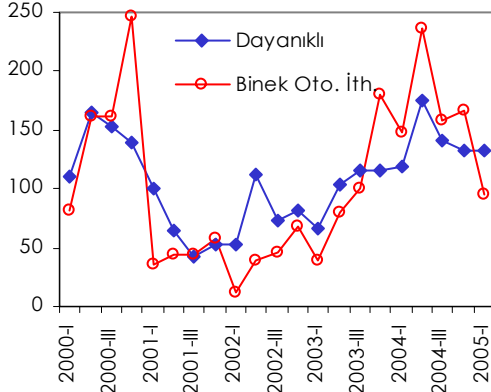

Kaynak: DİE.

24. Miktar endeksleri bazında incelendiğinde, geçen yılın ilk çeyreğinde yüzde 280,7 oranında artan binek otomobil ithalatı, 2005 yılı ilk çeyreğinde yüzde 35,9 oranında gerilemiştir. 2004 yılı ilk çeyreğinde dayanıklı ve yarı dayanıklı tüketim malları ithalatı, sırasıyla, yüzde 79,9 ve 43,5 oranında, bu yılın ilk çeyreğinde ise, sırasıyla, yüzde 12,2 ve yüzde 10,2 oranında artış göstermiştir. Diğer taraftan, dayanıksız tüketim malları ithalat miktarının büyüme oranı 2004 yılı ilk çeyreğine göre artış göstermiştir.

Dayanıklı Tük. M. ve Binek Oto. İth.

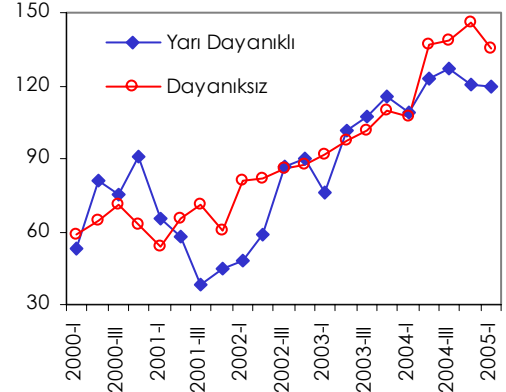
(2003=100)

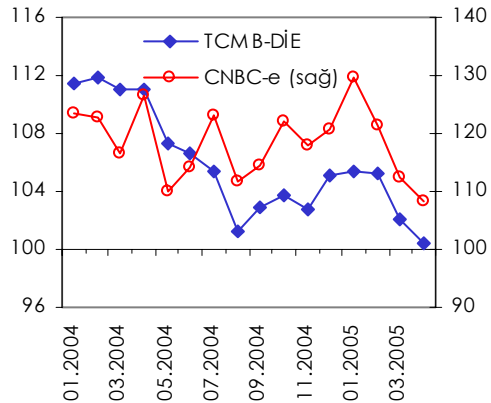
Kaynak: DİE.

Yarı Dayanıklı ve Dayanıksız Tük. M. İth.

(2003=100)

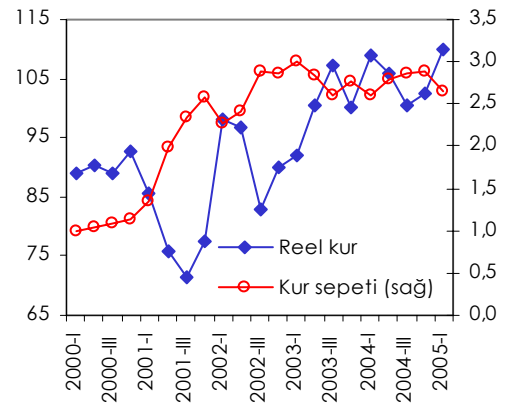
Kaynak: DİE.

Tüketici Güven Endeksi

Kaynak: TCMB, DİE, NTVMSNBC.

Kurlar - Reel ve nominal sepet

(ÜFE bazlı ile 1\$+0,77€)

Kaynak: TCMB.

25. Tüketim eğilimleri incelendiğinde, gerek TCMB ve DİE, gerekse CNBCE tarafından hazırlanan tüketici güven endeksleri, yıl başından bu yana gerileme eğilimi göstermektedir. Tüketici güven endeksi (TCMB/DİE), Nisan ayında bir önceki aya göre yüzde 1,7, 2004 yılı Nisan ayına göre ise yüzde 9,6 oranında gerileyerek, 100,4 değerini almıştır. Bilindiği üzere, endeksin 100'den büyük olması tüketici güveninde iyimser durum, 100'den küçük olması tüketici güveninde kötümser durum, 100 olması ise tüketici güveninde ne iyimser ne de kötümser durum olduğunu göstermektedir.

26. Ana metal sanayi ürünleri ile kimyasal madde ve ürünler ithalatı, ithalat büyümesine en büyük katkıyı yapan sektörler olmuştur. İhracatta olduğu gibi, dünya metal fiyatlarındaki artışlar, sektörün ithalatında da nominal artışlara yol açmaktadır. 2004 yılının ilk çeyreği ile karşılaştırıldığında, ana metal sanayi ithalatı 2005 yılı ilk çeyreğinde yüzde 55,1 oranında artarken, ithalat fiyatları yüzde 23,7, reel ithalatı ise yüzde 25,4 oranında artış göstermiştir.

27. 2004 yılı ithalatındaki en önemli kalemlerden olan, kara taşıtları ve bunların aksam/parçaları ithalatı, 2005 yılı ilk çeyreğinde farklı bir eğilim sergilemiştir. Binek otomobil ithalatı yüzde 30,4 oranında gerilerken, taşımacılık araçlarının aksam ve parçaları ithalatı yüzde 33,4 oranında artış göstermiştir. Söz konusu artış, sektörün ihracatındaki artışı yansıtmaktadır.

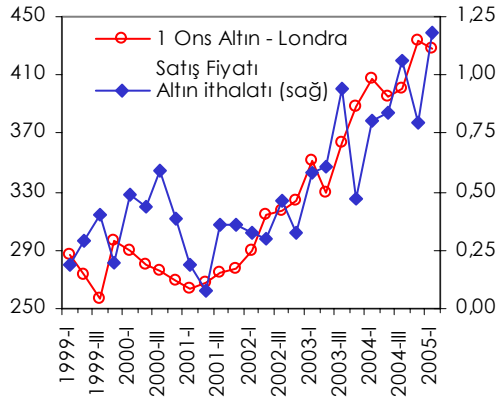
İthalat (milyon ABD doları)

	Ç1				
	2004	2005	% Değişim	% Katkı	\$ Katkı
Toplam	20921	25706	22,9		
Sermaye Mali	3609	4026	11,6	2,0	417,3
Ara Mali	14675	18973	29,3	20,5	4297,5
Tüketim Mali	2522	2651	5,1	0,6	129,7
Diğer	116	56	-51,4	-0,3	-59,4
Önemli Fasıllar (ISIC Rev.3'e göre):					
Madencilik ve Taşocakçılığı	2590	3315	28,0	3,5	725,0
Ham Petrol	1321	1590	20,4	1,3	269,5
Doğalgaz	923	1307	41,5	1,8	383,4
Tekstil Ürünleri	805	911	13,1	0,5	105,5
Kağıt ürünleri	365	478	31,1	0,5	113,3
Rafine edilmiş petrol, Kok köm., nükl. Yak.	650	957	47,3	1,5	307,6
Kimyasal Madde ve Ürünler	3386	4207	24,2	3,9	821,0
plastik ve Kautçuk ürünleri	410	474	15,5	0,3	63,5
Ana Metal Sanayi	2263	3511	55,1	6,0	1247,3
Metal Eşya Sanayi (Mak. & Teçh. hariç)	293	407	38,7	0,5	113,5
Makine ve Teçhizat	2232	2554	14,4	1,5	322,0
Elektrikli Makina ve Cihazlar	643	892	38,7	1,2	248,9
Radio, TV, Haberleşme Teçhizatı ve Cih.	1016	1096	7,9	0,4	80,0
Tıbbi ve Optik aletler	423	550	30,1	0,6	127,3
Motorlu Kara Taşıtı ve Römorklar	2362	2346	-0,7	-0,1	-16,5
Diğer Ulaşım Araçları	435	287	-34,0	-0,7	-148,1
Atık ve hurdalar (toptan ve perakende)	749	943	26,0	0,9	194,6

Kaynak: DİE.

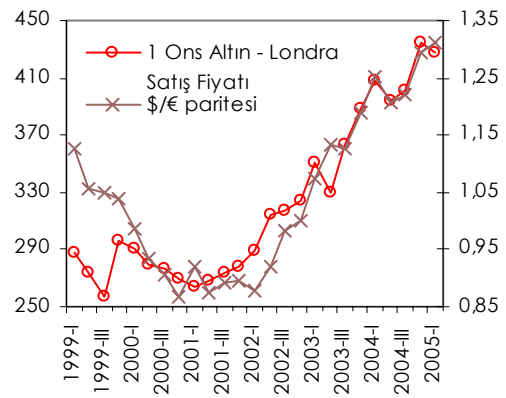
28. 2002 yılından bu yana yüksek oranlı artışlar gösteren altın ithalatı, bu eğilimini 2005 yılı ilk çeyreğinde de sürdürmüştür. Altın ithalatı yılın ilk çeyreğinde yüzde 47,6 oranında artmıştır. Bu dönemde ABD dolarındaki değer kaybı, altın talebinde ve fiyatlarındaki artışı da beraberinde getirmiştir.

Altın İthalatı (milyar ABD doları) ve
Altın Fiyatları (3-aylık ort., ABD doları)

Kaynak: TCMB, DİE.

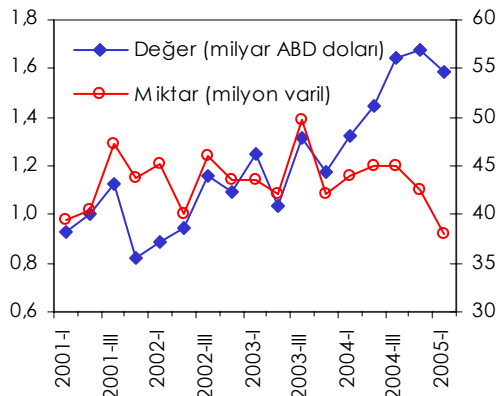
USD/EUR Paritesi ve
Altın Fiyatları (aylık ort., ABD doları)

Kaynak: TCMB.

29. Ham petrol fiyatları, 2004 yılından sonra, 2005 yılının ilk çeyreğinde de artış eğilimi göstermiştir. Yılın ilk çeyreğindeki ham petrol ithalat fiyatları, 2004 yılı ilk çeyreğine göre yüzde 39,9 oranında artarak, varil başına ortalama 42 ABD doları olmuştur.

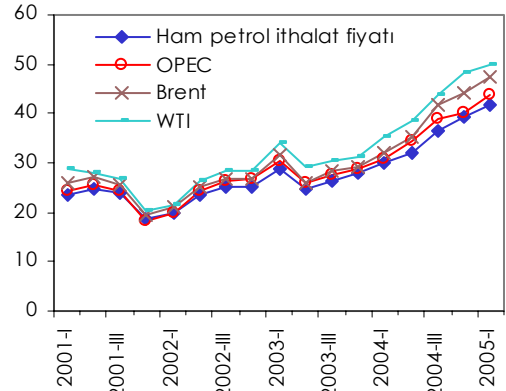
Ham Petrol İthalatı

Kaynak: DİE, DPT.

Ham Petrol Fiyatları

(varil başına ABD doları, ortalama)

Kaynak: DPT, OPEC, EIA.

30. Ham petrol ithalatında, fiyat etkisine bağlı olarak, artış eğilimi devam etmektedir. Ham petrol ithalat miktarı yılın ilk çeyreğinde yüzde 13,7 oranında gerilerken, ABD doları cinsinden ithalatı yüzde 20,4 oranında yükselmiştir.

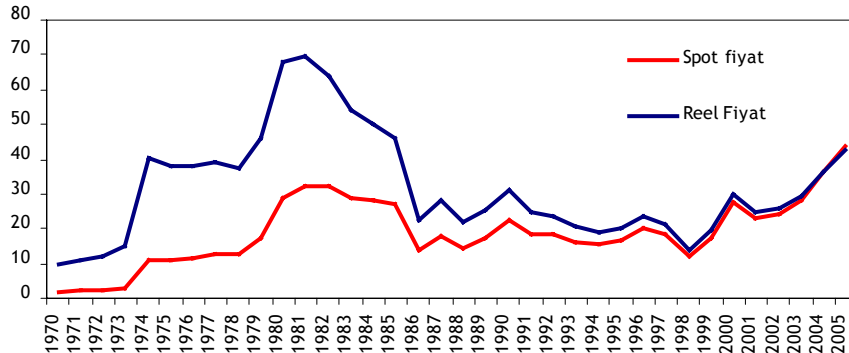
Uluslararası ham petrol fiyatları ve Türkiye'nin ham petrol ithalatındaki gelişmeler

2004 yılında uluslararası ham petrol fiyatları, güçlü talep, mevsimsel koşullara bağlı arz sıkıntıları, sınırlı yedek kapasite ve üretim konusunda güvenlik kaygıları nedeniyle, gerek ABD doları, gerekse diğer para birimleri cinsinden rekor düzeylere çıkmış, fiyatların oynaklığı da artmıştır. Brent (Londra) ve WTI (West Texas Intermediate) varil başına petrol fiyatları, yıl içindeki en yüksek düzeylerine 25 Ekim 2004 tarihinde ulaşarak, sırasıyla, 52,1 ABD doları ve 55,2 ABD doları olmuştur. Fiyatlar yılın kalan bölümünde gerilemiş, ancak, 2005 yılında yeniden yükselerek, Nisan ayı başında Brent petrolü 55,5 ABD doları, WTI petrolü 57,3 ABD dolarına yükselmiştir. Petrol fiyatları Mayıs ayı itibarıyla 50 ABD dolarının altına inmiştir. Türkiye'nin ham petrol ithalat fiyatları ise, Brent ve WTI petrolünün altında yer almakta, genellikle OPEC sepet fiyatına yakın seyretmektedir. OPEC referans ham petrol fiyatlarının Brent ve WTI ham petrol fiyatlarından daha düşük gerçekleşmesinin sebebi gerek Brent, gerekse WTI petrolün daha hafif olması ve daha az kükürt içermesidir. Ham petrolün hafif olması ve daha az kükürt içermesi kalitesini belirleyen unsurdur. Bununla birlikte, söz konusu fiyat farklılıklarına rağmen, fiyat eğilimleri paralel bir seyir izlemektedir.

Diğer taraftan, uluslararası ham petrol fiyatları, 1974 ve 1980 yıllarında yaşanan petrol krizleri dönemi ile karşılaştırıldığında, söz konusu krizler zamanında oluşan fiyatların gerisindedir. 2004 yılı üretici fiyatları sabit tutulduğunda, OPEC yıllık ortalama ham petrol fiyatları, reel olarak, 2004 yılında bir önceki yılına göre yüzde 23,7 oranında üzerinde iken, 1980 yılı fiyatlarının yüzde 46,8 oranında altında kalmıştır.

OPEC referans sepet ham petrol fiyatları*

(ABD doları / varil, reel ve nominal)

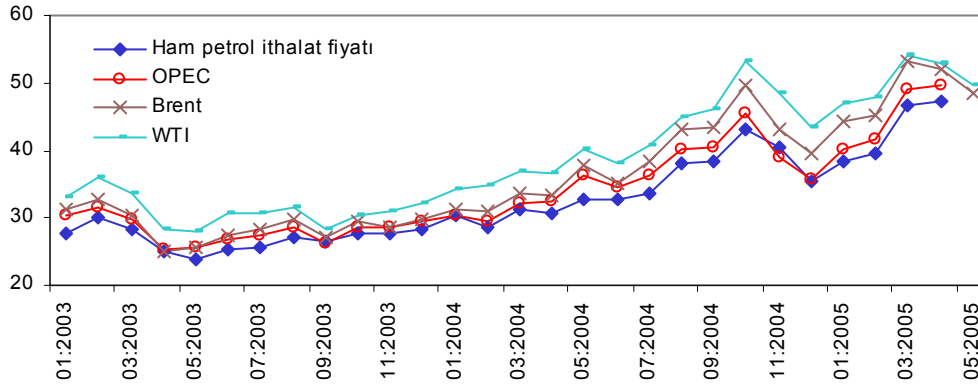

*Ham petrol fiyatları reelleştirilirken, OECD ülkelerinin 2004=100 bazlı üretici fiyat endeksi kullanılmıştır.

Türkiye'nin ham petrol ithalat pazarını büyük ölçüde OPEC üyesi ülkeler oluşturmaktadır. DPT verilerine göre, 2004 yılında toplam 23,9 milyon ton ham petrol ithal edilmiştir. En büyük ham petrol ithalatçısı konumundaki TÜPRAŞ'ın söz konusu yılda ham petrol ithal ettiği başlıca ülkeler, İran (5,8 milyon ton), Libya (4,8 milyon ton), Rusya (4,7 milyon ton), S. Arabistan (3,5 milyon ton) ve Irak (1,2 milyon ton) olmuştur.

Ham Petrol Fiyatları

(varil başına ABD doları, aylık ortalama)

Kaynak: DPT, OPEC, EIA.

* Mart ve Nisan ayı ham petrol ithalat fiyatları, tahmini değerlerdir.

2004 yılı verilerine göre, ABD doları cinsinden toplam ithalatın yüzde 6,2'sini ham petrol ithalatı oluşturmuştur. Bu nedenle, ham petrol fiyatlarındaki dalgalanmalar ithalat faturasını da önemli derecede etkileyebilmektedir. Türkiye'nin ham petrol ithalat miktarı incelendiğinde, fiyatlara olan esnekliğinin çok düşük olduğu gözlenmektedir. 1999-2004 yılları arasında, varil başına yıllık ortalama ham petrol ithalat fiyatı 12-35 ABD doları arasında dalgalı bir seyir izlerken, ithalat miktarı 21-24 milyon ton arasında değişmiştir. Dolayısıyla, fiyatlardaki artış, ham petrol nominal ithalatına da doğrudan yansımaktadır. 2004 yılındaki fiyat artışı, ithalat faturasının 1,3 milyar ABD doları tutarında yükselmesine neden olmuş ve dış ticaret açığının genişlemesine katkıda bulunmuştur (Tablo 1).

2005 yılının ilk üç ayında ise, 2003 yılına göre, varil başına ortalama ham petrol ithalat fiyatı yüzde 45 oranında artmış ve 42 ABD doları olmuştur. Söz konusu fiyat artışı, ithalat faturasının yaklaşık 504 milyon ABD doları artmasına neden olmuştur.

Tablo 1: Ham petrol ithalatı ve fiyat etkisi

	İthalat Miktarı (ton)	İthalat Fiyatı (\$/varil)	İthalat Değeri (milyon \$)	2003 yılı Fiyatlarıyla İthalat Değeri (milyon \$)	Fiyat Etkisi (milyon \$)
2003	24,028,665	27.0	4,776.5	4,776.5	
2004	23,917,019	34.6	6,090.5	4,754.3	1,336.3
2005*	5,145,972	41.6	1,590.4	1,086.9	503.5

Kaynak: DPT.

* Ocak-Mart dönemi. Mart ayı ithalat miktarı, ABD doları cinsinden ham petrol ithalatı ile fiyat gelişmeleri kullanılarak tahmin edilmiştir.

31. Ana metal ve ham petrol dışındaki diğer madde fiyatlarında da genel olarak artış görülmüştür. Gıda ürünleri ile radyo, TV, haberleşme teçhizatı ve cihazları sektörlerinde ise ithalat fiyatları gerilemiştir.

İthalat – Birim Değer Endeksleri
(milyon ABD doları)

	2004				2005	2005-I /
	I	II	III	IV	I	2004-I (%)
Toplam	110,8	112,3	115,9	122,8	124,6	12,5
Sermaye Mali	89,2	103,2	108,0	99,7	172,6	93,5
Ara Mali	94,7	99,2	101,5	104,6	120,9	27,7
Tüketim Mali	88,2	93,0	105,2	113,6	111,1	26,0
Önemli Fasıllar (ISIC Rev.3'e göre):						
Gıda Ürünleri ve İçecek	111	123	112	103	106	-4,6
Tekstil Ürünleri	108	111	109	114	115	5,9
Kağıt Ürünleri	127	115	107	104	131	3,1
Rafine edilmiş petrol, Kok köm., nükl. Yak.	118	121	138	160	153	29,8
Kimyasal Madde ve Ürünler	109	108	112	120	124	13,6
Plastik ve Kauçuk Ürünleri	109	100	110	116	122	12,7
Ana Metal Sanayi	120	129	131	146	148	23,7
Metal Eşya Sanayi (Mak. & Teçh. hariç)	115	107	106	112	123	6,9
Makine ve Teçhizat	104	103	106	115	111	6,7
Elektrikli Makina ve Cihazlar	106	116	118	114	118	11,4
Radyo, TV, Haberleşme Teçhizatı ve Cih.	104	102	104	105	100	-4,1
Tıbbi ve Optik aletler	103	106	108	111	112	8,8
Motorlu Kara Taşıtı ve Römorklar	103	106	108	111	112	8,8
Atık ve hurdalar (toptan ve perakende)	153	168	155	177	176	15,1

Kaynak: DİE.

İthalat – Ülke Dağılımı
(milyon ABD doları)

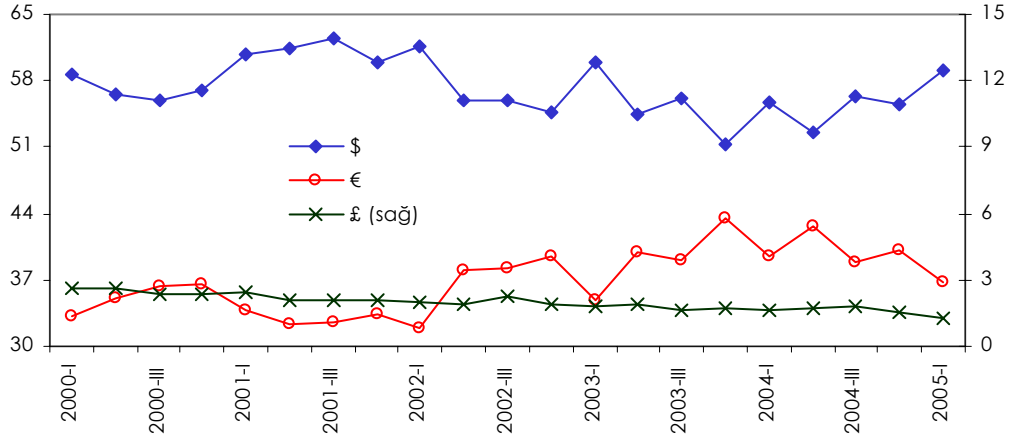
	2004		2005		% Değişim	% Katkı	\$ Katkı
	Değer	Pay (%)	Değer	Pay (%)			
Toplam	20921	..	25706	..	22,9		
Avrupa Birliği Ülkeleri	9890	47,3	10735	41,8	8,6	4,0	846
AB 15	9270	44,3	9914	38,6	6,9	3,1	644
AB 10	619	3,0	821	3,2	32,6	1,0	202
Diğer Ülkeler	10840	51,8	14804	57,6	36,6	18,9	3964
Diğer Avrupa	3920	18,7	5684	22,1	45,0	8,4	1764
Asya	3136	15,0	4266	16,6	36,1	5,4	1130
Diğer	3784	18,1	4854	18,9	28,3	5,1	1069
Türkiye Serbest Bölgeleri	191	0,9	167	0,6	-12,8	-0,1	-24
Seçilmiş Ülkeler ve Ülke Grupları							
OECD	12.978	62,0	14.826	57,7	14,2	8,8	1848
Almanya	2.708	12,9	3.012	11,7	11,2	1,5	304
İtalya	1.444	6,9	1.613	6,3	11,7	0,8	169
Fransa	1.462	7,0	1.267	4,9	-13,4	-0,9	-196
A.B.D.	1.018	4,9	1.258	4,9	23,6	1,1	240
İngiltere	952	4,6	1.060	4,1	11,3	0,5	108
İsviçre	767	3,7	1.234	4,8	60,9	2,2	467
İspanya	633	3,0	677	2,6	7,0	0,2	44
Japonya	539	2,6	635	2,5	17,8	0,5	96
G. Kore	524	2,5	760	3,0	44,9	1,1	236
Diğer OECD	2.931	14,0	3.311	12,9	13,0	1,8	380
Orta Doğu Ülkeleri	1.148	5,5	1.610	6,3	40,2	2,2	461
Rusya	1.868	8,9	2.653	10,3	42,0	3,8	785
Çin	858	4,1	1.278	5,0	48,9	2,0	420
Ukrayna	563	2,7	797	3,1	41,5	1,1	234

Kaynak: DİE.

32. Avrupa Birliği'nden (AB) yapılan ithalat, toplam ithalat büyümesinin altında büyüyerek, toplamdaki payını düşürmüştür. Buna karşın, AB dışı Avrupa ülkeleri ile Asya ülkeleri, ithalat büyümesine en büyük katkıyı sağlamıştır. Ülkeler bazında, Almanya'nın yüksek payı sürerken, İsviçre, Çin, Kore ve Ukrayna'dan yapılan ithalat, yüksek oranlı artışlar göstermiştir.

33. Üç aylık dönemler itibarıyla incelendiğinde, 2005 yılı ilk çeyreğinde, ABD dolarının toplam ithalattaki payının 2003 yılı ilk çeyreğinden bu yana en yüksek düzeye ulaştığı görülmektedir. Buna karşın, ithalatta euronun payı düşüş göstermiştir. İngiliz sterlininin ithalattaki payı ise, istikrarlı bir şekilde gerilemektedir.

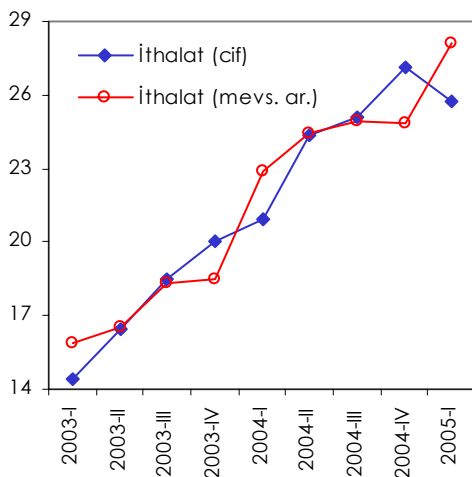
İthalatta Döviz Kompozisyonu
(% pay)

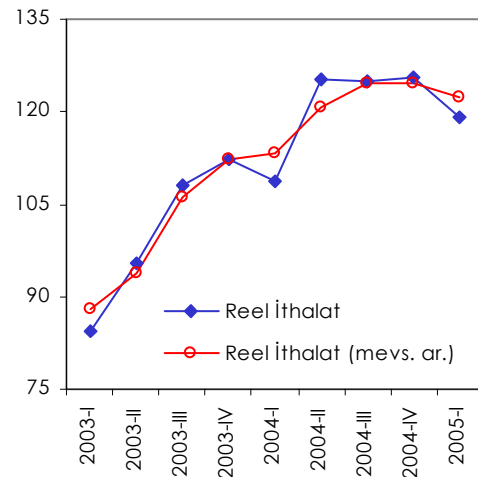
Kaynak: DİE.

34. Mevsimsellikten arındırılmış verilere göre, ABD doları cinsinden nominal ithalat, 2005 yılı ilk çeyreğinde bir önceki çeyreğe göre yüzde 13,4 oranında artış göstermiştir. Diğer taraftan, miktar endeksinin temel alındığı reel ithalat, bu dönemde yüzde 1,8 oranında gerilemiştir.

Mevsimsellikten Arındırılmış İthalat
(milyar ABD doları)

Mevsimsellikten Arındırılmış İthalat
(Reel, 2003=100)

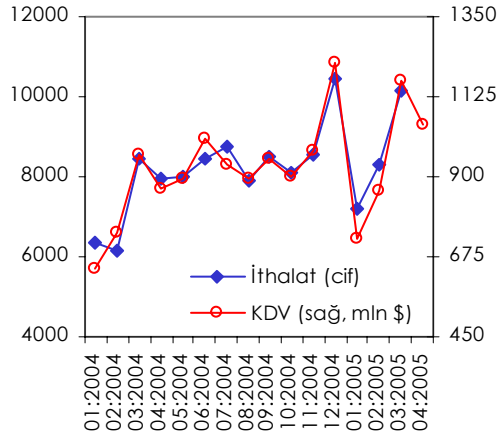

Not: Mevsimsellikten arındırılmış veriler, Tramo-Seats yöntemi kullanılarak hesaplanmıştır.

35. İktisadi Yönelim Anketinde, ithalatta gelecek döneme ilişkin göstergeler, Nisan ayında Mart ayına göre gerilemiş olmakla birlikte, yüksek düzeyini korumaktadır.

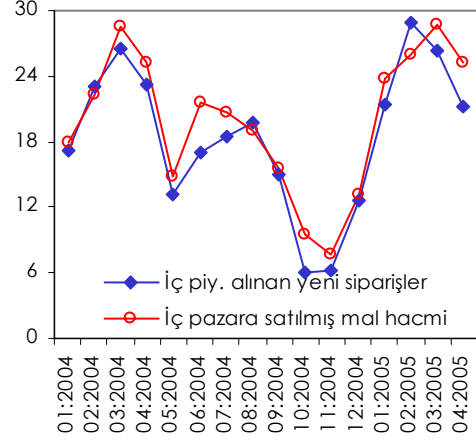
36. Diğer taraftan, Otomotiv Sanayii Derneği (OSD) verilerine göre, otomobil ithalatındaki düşüş Nisan ayında da devam etmiştir. OSD verileri, ithal edilen otomobil sayısının Nisan ayında yüzde 29,6 oranında gerilediğini göstermektedir.

İthalde alınan KDV (milyon ABD doları)

Kaynak: DİE, Maliye Bakanlığı.

İthalat Beklentileri- Gelecek 3 ay (İyimser-kötümser)

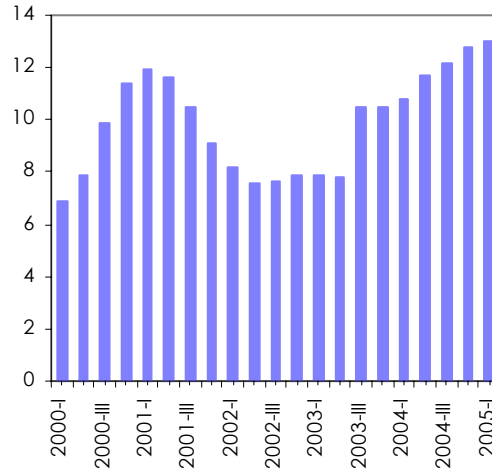
Kaynak: TCMB İktisadi Yönelim Anketi.

Hizmetler Hesabı

37. Hizmetler hesabında son iki yıldır süregelen artış eğilimi 2005 yıl ilk çeyreği itibarıyla devam etmektedir. Bu çerçevede, hizmetler hesabı, turizm gelirlerindeki büyük oranlı artış neticesinde 2005 yılı ilk çeyreğinde geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 27,8 oranında artarak 1,2 milyar ABD doları olmuştur. Böylelikle, on iki aylık hizmetler hesabı 13 milyar ABD doları fazla vermiştir.

Hizmetler Hesabı

(12-aylık, milyar ABD doları)

Hizmetler Hesabı (milyon ABD doları)

	2004-I	2004-II	2004-III	2004-IV	2005-I
Hizmetler hesabı	942	2571	6734	2527	1204
Toplam gelir	3229	5208	9808	5784	4041
Toplam gider	-2287	-2637	-3074	-3257	-2837
Taşımacılık	-233	-270	-331	-230	-333
Gelir	593	722	993	959	817
Gider	-826	-992	-1324	-1189	-1150
Turizm	1158	2650	6927	2629	1316
Gelir	1713	3270	7662	3243	1995
Gider	-555	-620	-735	-614	-679
İnşaat hizm.	139	183	197	205	162
Gelir	139	183	197	205	162
Gider	0	0	0	0	0
Finansal hizm.	-26	-22	-14	-27	-8
Gelir	73	64	70	81	82
Gider	-99	-86	-84	-108	-90
Diğer Hizmetler	-96	30	-45	-50	67
Gelir	711	969	886	1296	985
Gider	-807	-939	-931	-1346	-918

Kaynak: TCMB.

38. DİE tarafından açıklanan turizm gelirleri, yılın ilk çeyreğinde yüzde 16,4 oranında artmıştır. Bu dönemde çıkış yapan ziyaretçi sayısında yüzde 27,2 oranında büyüme kaydedilmiştir. Yılın ilk çeyreğinde, ziyaretçi sayısındaki artışa rağmen, ortalama harcama eğilimi düşmüştür. Ziyaretçilerin kişi başına ortalama harcaması, 2005 yılının ilk çeyreğinde bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 6,3 oranında doları azalarak 698 ABD dolarına gerilemiştir.

Turizm İstatistikleri

	2004-I	2004-II	2004-III	2004-IV	2005-I
Turizm Gelirleri (milyon ABD doları)	1713	3270	7662	3243	1994
Çıkış yapan yabancı ziyaretçiler (bin kişi)	1867	4324	7186	3826	2376
Çıkış yapan vatandaş ziyaretçiler (bin kişi)	431	423	1600	606	480
Turizm Giderleri (milyon ABD doları)	-555	-620	-735	-614	-678
Giriş yapan vatandaş ziyaretçiler (bin kişi)	829	1071	1022	1071	889

Kaynak: DİE, TCMB.

39. DİE tarafından açıklanan Nisan ayı verilerine göre Türkiye'ye gelen yabancı ziyaretçi sayısında yıl başından bu yana süregelen yüksek oranlı artış eğilimi devam etmektedir. DİE verilerine göre, söz konusu ayda Türkiye'den çıkış yapan yabancı ziyaretçi sayısında bir önceki yılın aynı ayına göre yüzde 20,6 oranında artış gerçekleşmiştir. Bu çerçevede, Nisan ayı turizm gelirlerinin 930 milyon ABD doları civarında gerçekleştiği tahmin edilmektedir.

40. Yılın ilk çeyreğinde turizm kalemi dışındaki hizmet kalemlerinde iyileşme gözlenmiştir. Söz konusu dönemde, turizm gelirleri dışı hizmet gelirlerinde yıllık bazda yüzde 35 oranında artış yaşanırken, turizm giderleri dışı hizmet giderleri yüzde 24,6 oranında artmıştır.

Yatırım Geliri Hesabı

41. Yatırım geliri hesabında yılın ilk çeyreğinde görülen 1,6 milyar ABD dolarlık açığın en önemli belirleyicileri portföy yatırımı ve faiz giderleri olmuştur. Bu dönemde, özellikle faiz giderlerindeki artış dikkati çekmektedir. Bankacılık dışı özel sektörün faiz giderlerindeki artışın toplam faiz giderlerindeki değişimin temel belirleyicisi olduğu görülmektedir.

Yatırım Geliri Hesabı (milyon ABD doları)

	2004-I	2004-II	2004-III	2004-IV	2005-I
Yatırım Geliri (net)	-1486	-1373	-1303	-1357	-1574
Toplam gelir	768	511	654	718	927
Toplam gider	-2254	-1884	-1957	-2075	-2501
Doğrudan Yatırımlar	-59	-371	-111	-131	-86
Gelir	141	15	16	72	75
Gider	-200	-386	-127	-203	-161
Portföy Yatırımları	-640	-171	-189	-195	-554
Gelir	473	335	471	431	665
Gider	-1113	-506	-660	-626	-1219
Diğer Yatırımlar	-787	-831	-1003	-1031	-934
Faiz geliri	154	161	167	215	187
Faiz gideri	-941	-992	-1170	-1246	-1121
Uzun vade	-864	-912	-1041	-1136	-1012
Merkez bankası	-277	-182	-382	-257	-262
Genel Hükümet	-323	-436	-347	-503	-372
Bankalar	-25	-14	-26	-38	-42
Diğer Sektör	-239	-280	-286	-338	-336
Kısa vade	-77	-80	-129	-110	-109

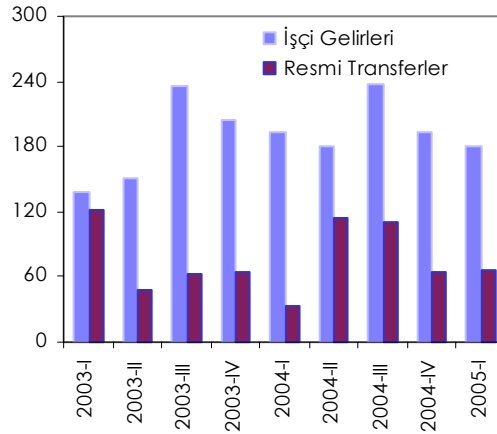
Kaynak: TCMB.

42. Portföy giderleri yılın ilk çeyreğinde yüzde 9,5 oranında artarak 1,2 milyar ABD doları seviyesinde gerçekleşmiştir. Büyük oranda Hazine'nin ihraç ettiği eurobond faiz ödemelerini gösteren söz konusu kalem, faiz giderleri ile birlikte yatırım hesabının belirleyici iki kalemidir.

Cari Transferler

43. İşçi gelirleri ve resmi transferlerden oluşan cari transfer kalemi yılın ilk çeyreğinde 247 milyon ABD doları fazla vermiştir.

Cari transferler (milyon ABD doları)

Kaynak: TCMB.

III. SERMAYE HAREKETLERİ

44. 2005 yılının ilk üç aylık döneminde, cari işlemler ve net hata ve noksan kalemleri toplamı olarak tanımlanan dış finansman ihtiyacı, 4,6 milyar ABD doları olarak gerçekleşmiştir. Geçen yılın aynı dönemine göre, cari açığın genişlemesine rağmen, net hata ve noksan kaleminin 1,7 milyar ABD doları giriş yönünde olması, finansman ihtiyacını sınırlamıştır. Finansman yapısı incelendiğinde, 2004 yılında finansman içindeki payında belirgin bir artış gözlenen uzun vadeli kaynakların 2005 yılı Ocak-Mart döneminde sınırlı düzeyde kaldığı görülmektedir. Buna karşılık, 2004 yılı son çeyreğinde düşen kısa vadeli kaynak kullanımı, 2005 yılı ilk çeyreğinde yeniden artmıştır. Söz konusu dönemde, finansman ihtiyacı, başta portföy yatırımları olmak üzere, özel sektörün kullandığı ticari krediler ve bankaların kullandığı kısa vadeli kredilerden sağlanmıştır.

45. Bu gelişmelere bağlı olarak, 2005 yılı Ocak-Mart döneminde Merkez Bankası rezervleri 3,3 milyar ABD doları artarak Mart ayı sonu itibarıyla 39,6 milyar ABD doları seviyesine yükselmiştir. Ancak, bankaların döviz varlıklarının 3,3 milyar ABD doları düşmesi sonucu toplam rezervlerde değişme olmamıştır.

Dış finansman ihtiyacı ve finansman kaynakları (milyar ABD doları)

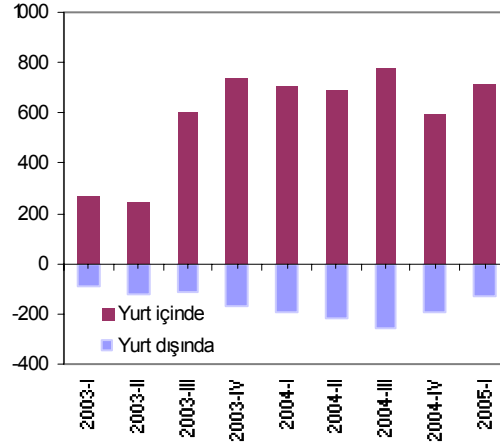
	2003	2004	2004			2005	
			Ç1	Ç2	Ç3	Ç4	Ç1
1. Cari İşlemler Dengesi	-8,0	-15,5	-5,4	-4,5	-0,7	-5,0	-6,3
2. Net Hata Noksan	5,0	2,9	-0,9	2,5	-0,8	2,2	1,7
I. Toplam Finansman İhtiyacı (=1+2)	-3,0	-12,7	-6,3	-2,1	-1,5	-2,8	-4,6
II. Toplam Finansman (=1+2+3)	3,0	12,7	6,3	2,1	1,5	2,8	4,6
1. Sermaye Hareketleri (net)	6,4	22,8	6,2	5,0	6,2	5,4	5,6
Doğrudan Yatırımlar (net)	1,4	1,9	0,5	0,5	0,5	0,4	0,6
Portföy Yatırımları (net)	2,5	8,0	2,8	1,2	0,4	3,6	3,2
Genel Hükümetin Tahvil İhracı	1,5	2,0	0,0	0,8	0,2	1,0	1,8
Yabancıların Türkiye'de Menkul Kıymet Alımı	2,5	7,5	2,7	0,3	1,1	3,4	3,0
Yerleşiklerin Yurt Dışında Menkul Kıymet Alımı	-1,4	-1,4	0,1	0,2	-0,9	-0,8	-1,2
Kredi Kullanımı (IMF kredileri hariç, net)	2,8	13,6	2,7	3,6	4,6	2,7	1,1
Genel Hükümet	-2,2	-1,2	-0,5	-0,3	0,3	-0,6	-0,4
Bankalar	2,0	5,6	0,7	1,2	1,7	2,0	0,5
Uzun Vade	0,0	2,3	0,0	0,6	0,2	1,4	-0,3
Kısa Vade	2,0	3,3	0,6	0,7	1,4	0,6	0,8
Diğer Sektörler	3,0	9,2	2,5	2,7	2,6	1,3	1,0
Uzun Vade	0,5	4,6	1,4	1,4	1,0	0,7	0,5
Kısa Vade	0,3	0,3	0,1	0,1	0,3	-0,1	-0,1
Ticari Krediler	2,2	4,2	1,0	1,1	1,4	0,7	0,6
Mevduat	1,4	0,6	0,3	0,6	0,1	-0,3	-0,1
Merkez Bankası	0,5	-0,2	0,0	-0,1	0,0	-0,1	-0,1
Bankalar	0,9	0,9	0,3	0,7	0,1	-0,2	0,0
Diğer	-1,6	-1,3	0,0	-0,9	0,6	-1,0	0,8
2. IMF Kredileri	-0,1	-3,5	-1,2	-0,6	-0,5	-1,2	-1,0
Merkez Bankası	-1,5	-4,4	-1,1	-1,1	-1,1	-1,1	-1,0
Genel Hükümet	1,4	0,9	-0,1	0,4	0,6	-0,1	0,0
3. Rezerv Değişimi (- artış)	-3,3	-6,6	1,3	-2,3	-4,3	-1,4	0,0
Bankaların Döviz Varlıkları	0,7	-5,8	1,1	-1,2	-3,7	-2,0	3,3
Resmi Rezervler	-4,0	-0,8	0,2	-1,1	-0,6	0,6	-3,3

Kaynak: TCMB.

Doğrudan Yatırımlar

46. Yılın ilk üç ayında, net doğrudan yatırımlar geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 13,8 oranında artarak 0,6 milyar ABD doları olarak gerçekleşmiştir. Söz konusu yatırımlar, yurt dışı yerleşiklerin yurt içinde yaptıkları sermaye yatırımları ve gayrimenkul alımlarından kaynaklanmıştır. Aynı dönemde, yurt içi yerleşiklerin yurt dışında yaptığı net doğrudan yatırımlar 0,1 milyar ABD doları olmuştur. Diğer sermaye kalemi altında yer alan ve doğrudan sermaye yatırımı olan yabancı şirketlerin yurt dışındaki ortaklarından sağladığı uzun vadeli kredilerin ise 74 milyon ABD doları seviyesinde kaldığı gözlenmiştir.

Doğrudan yatırımlar
(milyon ABD doları)

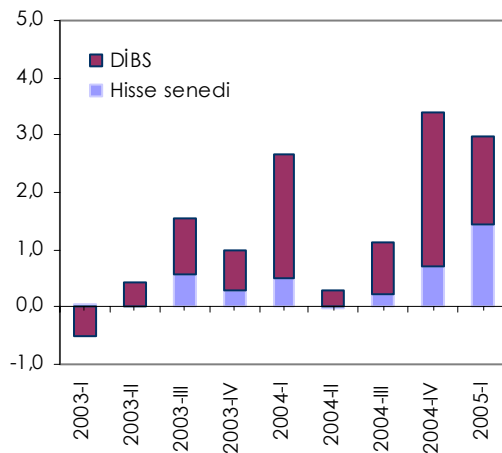

Kaynak: TCMB.

Portföy Yatırımları

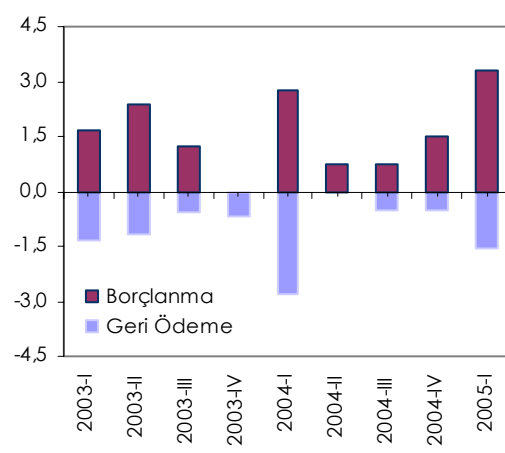
47. Yurt dışı yerleşiklerin yurt içinde menkul kıymet alımları, 2005 yılı Ocak-Mart döneminde net 3 milyar ABD doları olarak gerçekleşmiştir. Söz konusu alımlarda DİBS ve İMKB'de hisse senedi alımlarının payı eşit olarak gerçekleşmiştir. Yılın ilk iki ayında yabancıların menkul kıymet alımları yüksek seyretmiş, ancak, Mart ayında 1,1 milyar ABD doları tutarında DİBS satışı ve 152 milyon ABD doları hisse senedi alımı gerçekleşmiştir. Ayrıca, yurt içi yerleşikler yurt dışında net 327 milyon ABD doları menkul kıymet alımı yapmıştır. Böylece, Mart ayında portföy kaynaklı 1,3 milyar ABD doları çıkış yaşanmıştır.

Yabancıların menkul kıymet yatırımları (milyar ABD doları)

Kaynak: TCMB, İMKB.

Genel Hükümet tahvil ihracı (milyar ABD doları)

Kaynak: TCMB.

48. Yabancılar yılın ilk çeyreğinde net 1,4 milyar ABD doları tutarında hisse senedi, net 1,5 milyar ABD doları tutarında DİBS alımı gerçekleştirmişlerdir. Yabancıların DİBS alımlarının önemli bir kısmının ilk iki ayda gerçekleştiği görülmektedir. Özellikle 17 Aralık tarihindeki AB tam üyelik

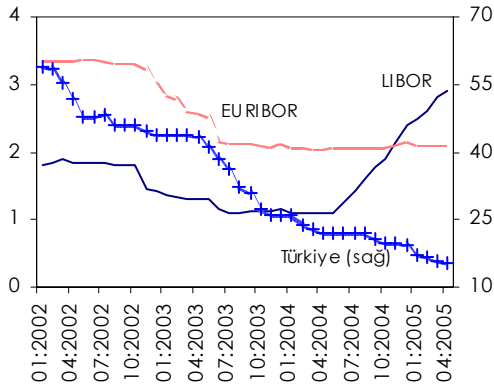
müzakere sürecinin başlaması yönündeki karar ve ekonomik program konusundaki belirsizliklerin azalmasının etkisiyle, yabancılar Aralık ayı itibarıyla İMKB'de hisse senedi ile DİBS alımlarını hızlandırmışlardır. Mart ayında ise, ABD tahvillerinde görülen satış baskısının gelişmekte olan ülke piyasalarına olumsuz etkisi, ABD Merkez Bankası'nın faiz oranlarına ilişkin beklentiler ve petrol fiyatlarındaki yükseliş gibi dış gelişmeler, özellikle DİBS kaynaklı yabancı çıkışını beraberinde getirmiştir.

49. Mali disiplinin sürdürüldüğü, yapısal reformlarda yavaşlama olmadığı ve büyük bir dış şoka maruz kalınmadığı varsayımı altında, 2005 yılı enflasyon hedefinin aşılmayacağı öngörülmüş ve TCMB, Bankalararası Para Piyasası ve İMKB Repo/Ters Repo Pazarı'nda uygulanan kısa vadeli faiz oranlarını 2005 yılında da düşürmeye devam etmiştir. 11 Ocak ve 9 Mart tarihlerinde 1'er puan; 9 Şubat, 11 Nisan ve 10 Mayıs tarihlerinde ise 0,5'er puan faiz indirimi neticesinde 10 Mayıs 2005 itibarıyla gecelik borçlanma faiz oranı 14,5'e, borç verme faiz oranı ise 18,5'e düşmüştür.

50. FED gösterge niteliğindeki faiz oranlarını 2 Şubat, 22 Mart ve 3 Mayıs 2005 tarihlerinde 0,25'er puan artırmıştır. Ayrıca, 2005 yılı boyunca faiz artırımına ılımlı seviyelerde devam edileceği açıklanmıştır. Böylece, faiz artırımında daha sert olacağı beklentilerinin sona ermesi, gelişmekte olan piyasalardaki satış baskısını hafifletmiştir. İngiltere ve Avrupa Merkez Bankaları ise 2005 yılı başından bu yana faiz oranlarında bir değişiklik yapmamıştır.

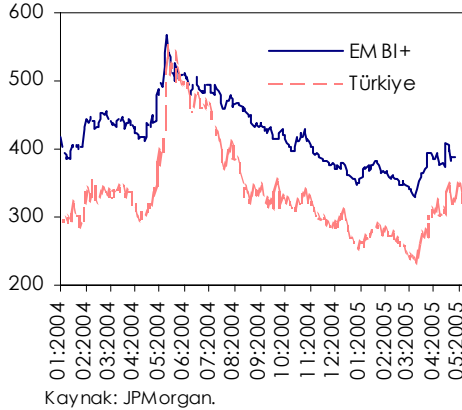
Faiz oranları

(aylık ortalama, yüzde)

Getiri farkları

(baz puan)

51. Türkiye ekonomisine ilişkin olumlu görünüm neticesinde, 2004 yılında, Hazine yurt dışı piyasalardan düşük maliyetlerde borçlanma imkanı bulmuş ve 5,8 milyar ABD doları tutarında tahvil ihraç etmiştir. Bu olumlu görünümün 2005 yılında da devam etmesi sonucu Hazine, Ocak ayında 2 milyar ABD doları ve Şubat ayında 1 milyar euro tutarında tahvil ihraçları gerçekleştirmiştir. Ocak ayındaki ihracın vadesi 20 yıl olup, bugüne kadar gerçekleştirilen en büyük tutar olmuştur. Şubat ayında ise maliyetlerde önemli bir iyileşme sağlanmış ve euro cinsinden en uzun vadeli ihraç gerçekleştirilmiştir. Buna göre, Hazine 2005 yılının ilk üç ayında toplam 3,3 milyar ABD doları borçlanmış ve 1,5 milyar ABD doları geri ödeme yapmıştır.

Diğer Yatırımlar

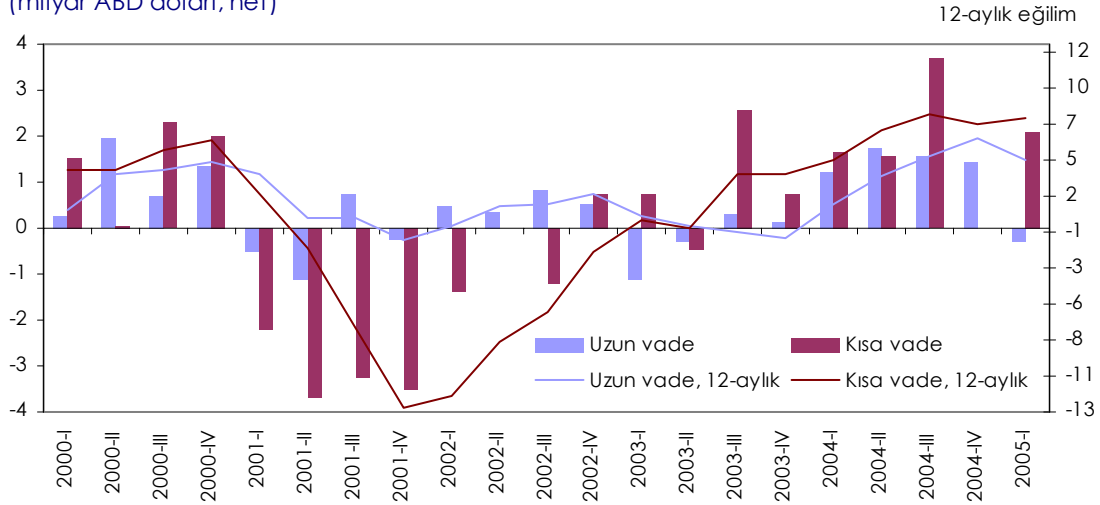
52. Yılın ilk üç ayında diğer yatırımlar kalemi altında net 4 milyar ABD doları tutarında sermaye girişi gerçekleşmiştir. Türkiye'de yerleşik bankalarca yurt dışı muhabirleri nezdinde tutulan cari ve depo hesaplarından oluşan bankaların döviz varlıklarının net 3,3 milyar ABD doları azalması, bu girişin temel kaynağı olmuştur. Aynı dönemde, özel sektörün ve bankaların kullandığı krediler sırasıyla net 1 milyar ABD doları ve 0,5 milyar ABD doları olmuştur.

53. 2004 yılında toplam finansman içindeki payı artan uzun vadeli kredilerin, 2005 yılı ilk üç ayında düştüğü gözlenmiştir. Söz konusu dönemde, bankalar net uzun vadeli kredi geri ödeyicisi olurken, özel sektörün sağladığı net uzun vadeli krediler geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 67 oranında azalarak 0,5 milyar ABD doları olmuştur. Bankalar bu dönemde kısa vadeli kredilerini artırmış ve net 0,8 milyar ABD doları tutarında kısa vadeli kredi kullanmıştır.

Özel sektör ise net kısa vadeli kredi geri ödeyicisi olmuş ve finansmanını daha çok ticari kredilerden sağlamıştır.

Uzun ve kısa vadeli sermaye

(milyar ABD doları, net)

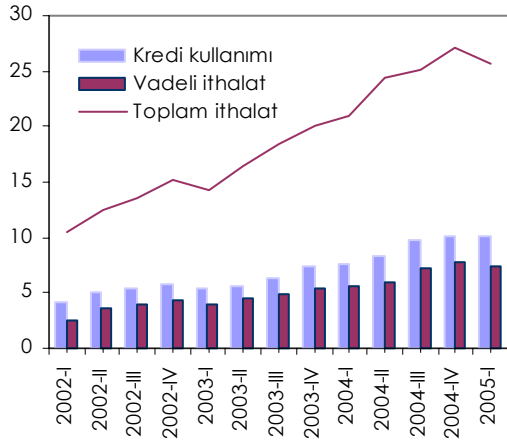

Not: Doğrudan ve portföy yatırımı ile, IMF kredileri ve bankaların döviz varlıkları hariç.

Kaynak: TCMB.

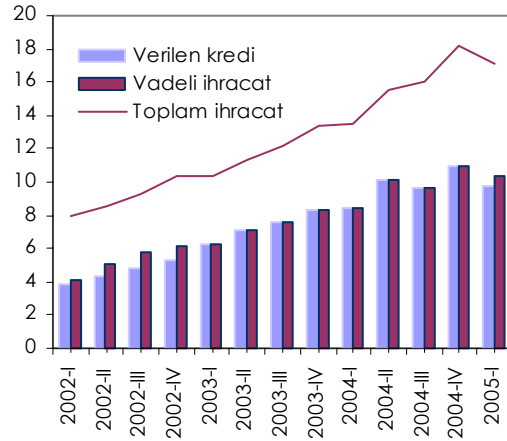
54. İthalat artışında 2004 yılının ikinci yarısından itibaren görülen yavaşlama, ticari kredi kullanımına da yansımıştır. 2004 yılı genelinde yüzde 45 oranında gerçekleşen ticari kredi kullanımındaki artış, 2005 yılının Ocak-Mart döneminde yüzde 34 olmuştur. Bu dönemde ithalat yüzde 22,9, vadeli ithalat ise yüzde 34,5 oranında büyümüştür. Yurt dışına açılan ticari kredilerde ise, vadeli ihracata paralel olarak artış görülmüştür.

Ticari kredi kullanımı ve vadeli ithalat (milyar ABD doları)

Kaynak: TCMB, DİE.

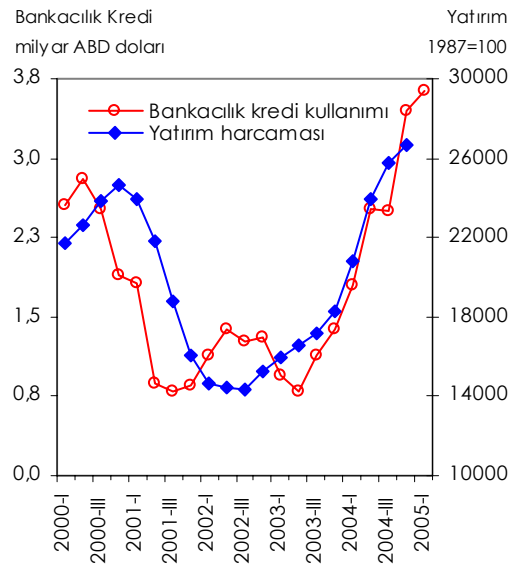
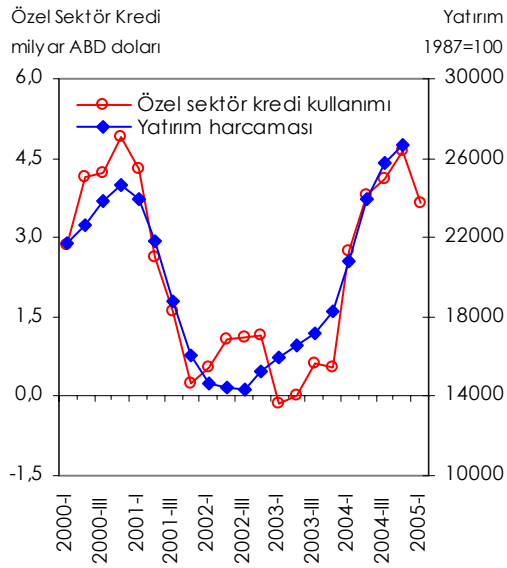
Yurt dışına açılan ticari krediler ve vadeli ihracat (milyar ABD doları)

Kaynak: TCMB, DİE.

55. 2004 yılında GSYİH'nin yüzde 9, özel sektör yatırım harcamalarının yüzde 45,5 oranında artmasına paralel olarak, uzun vadeli kredi kullanımı da yüksek miktarda artış göstermiştir. DPT tarafından yayımlanan 2005 yılı ekonomik programında, GSYİH'nin 2005 yılında bir önceki yıla göre yüzde 5 oranında büyüyeceği öngörülmüştür. Söz konusu tahminlere göre 2005 yılında yatırım harcamaları artışının da yavaşlaması beklenmektedir. 2005 yılının ilk çeyreğinde hem özel sektör hem de bankacılık sektörünün kullandığı net uzun vadeli kredilerin düşmesi, tahminleri teyit eder niteliktedir.

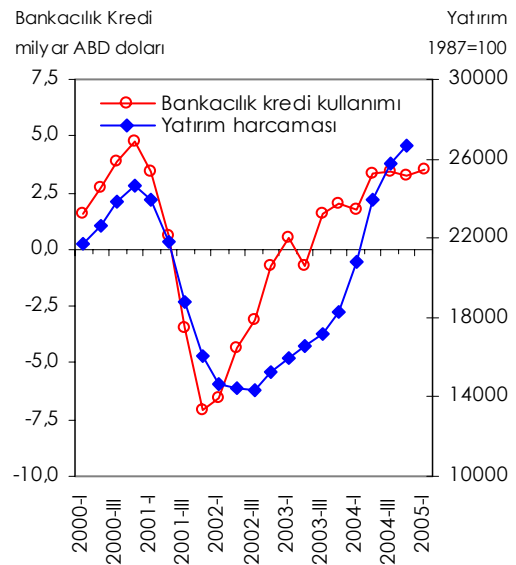
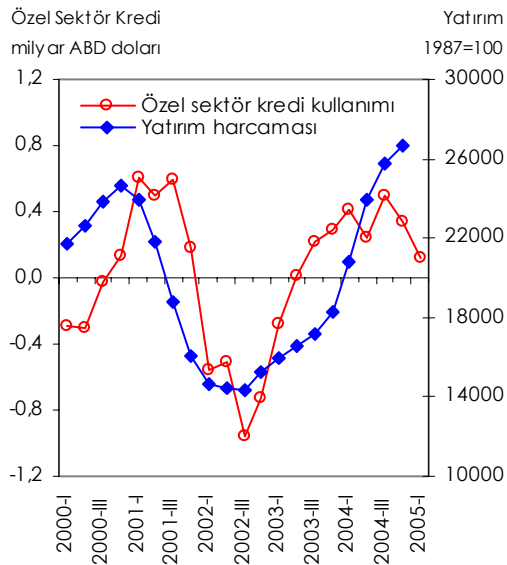
Uzun vadeli net kredi kullanımı ve özel sektör yatırım harcamaları (12-aylık birikimli)

Kaynak: TCMB, DİE.

56. Diğer taraftan, yılın ilk çeyreğinde, bankacılık kısa vadeli kredi kullanımı yüzde 34,7 oranında artarken, diğer sektörler kısa vadeli kredi net geri ödeyicisi olmuştur.

Kısa vadeli net kredi kullanımı ve özel sektör yatırım harcamaları (12-aylık birikimli)

Kaynak: TCMB, DİE.

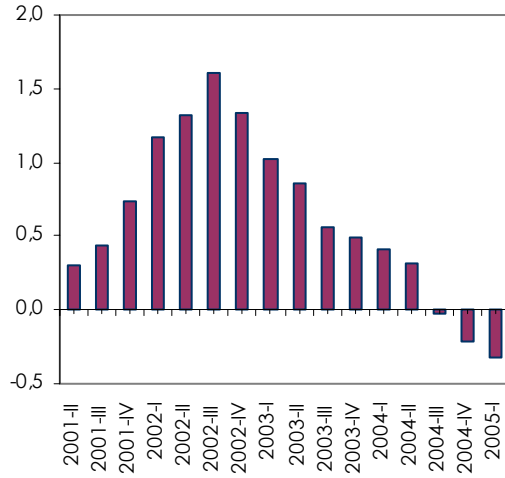
57. Merkez Bankası 2001 yılı ve öncesinde kullanılan IMF kredilerinin geri ödemesine devam etmiş ve 2005 yılı Ocak-Mart döneminde 1 milyar ABD doları geri ödeme yapmıştır.

58. Yurt dışında çalışan işçilerin Merkez Bankasında açtıkları uzun vadeli kredi mektuplu döviz tevdiat hesapları (KMDTH) ile süper döviz hesaplarından (SDH) 2003 yılı nisan ayından bu yana çıkış devam etmektedir. Kısa vadeli hesaplarda da, 2004 yılı son çeyreğinde başlayan çıkışlar 2005 yılının ilk çeyreğinde de sürmüştür. Buna göre, Ocak-Mart döneminde mevduatlarda net 113 milyon ABD doları düşüş gözlenmiştir. Bu çıkışlarda hem KMDTH hem de SDH'deki kademeli faiz indirimlerinin etkili olduğu düşünülmektedir. Nitekim, euro cinsinden açılan SDH faiz oranları 2002 yılında 1 yıl, 2 yıl ve 3 yıl vadelide sırasıyla yüzde 8, 9 ve 10 iken, 3 Ocak 2005 tarihi itibarıyla yüzde 3, 3,75 ve 4,25'e düşürülmüştür.

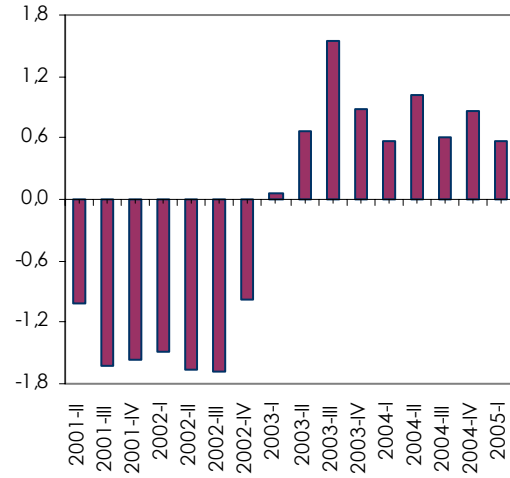
59. Yurt dışı yerleşiklerin yurt içi bankalardaki döviz mevduatları 2004 yılının son çeyreğinden itibaren çıkış eğilimi göstermektedir. 2005 yılının Ocak-Mart döneminde bu hesaplardan 35 milyon ABD doları çıkış olmuştur.

Yurt dışı yerleşiklere ait mevduatlar (on iki aylık, milyon ABD doları)

KMDTH ve Süper Döviz Hesabı

Bankalarda yurt dışı yerleşikler kısa vadeli mevduatları

Kaynak: TCMB.

60. 2004 yılı sonu itibarıyla toplam dış borç stoku 161,8 milyar ABD doları olmuştur. Orta ve uzun vadeli dış borçlar, bir önceki yıla göre, yüzde 6,1 oranında, kısa vadeli borçlar ise yüzde 38,7 oranında artmıştır. Merkez Bankası tarafından yayımlanan kısa vadeli dış borç stoku, 2005 yılının ilk üç ayında 2004 yılı sonuna göre yüzde 1,2 oranında artış göstermiştir. Söz konusu artışın kaynağı, özel sektörün kullandığı ticari krediler ve bankaların kullandığı döviz kredileri olmuştur.

61. Dış borç göstörgelerinde 2004 yılı boyunca iyileşme göze çarpmaktadır. 2004 yılında 15,5 milyar ABD doları seviyesinde gerçekleşen cari işlemler açığına karşın, dış borç stokunun GSYİH'ye oranı düşmüştür. Aynı şekilde, dış borç servisinin GSYİH'ye oranı 2004 yılında azalma göstermiştir. GSYİH gelişmeleri ile birlikte değerlendirildiğinde, 2004 yılındaki cari açığın borç yaratıcı olmadığı düşünülebilir.

Dış Borç Rasyoları (yüzde)

	2000	2001	2002	2003	2004			
					Ç1	Ç2	Ç3	Ç4
Toplam Dış Borç Stoku / GSYİH	59,4	78,1	70,6	60,2	55,7	53,8	53,3	53,8
Toplam Dış Borç Stoku / İhracat	426,9	362,7	361,1	307,6	287,8	290,9	260,7	256,3
Dış Borç Servisi / GSYİH	11,0	16,9	15,6	11,5	11,5	10,8	10,5	10,1

Bilgi için:

Toplam Dış Borç Stoku (milyar \$)	118,6	113,7	130,2	145,4	145,0	147,5	152,2	161,7
GSYİH (milyar \$)	199,7	145,6	184,4	241,3	260,2	273,9	285,7	300,6

Kaynak: DİE, Hazine Müsteşarlığı.

IV. EK TABLOLAR

CARI İŞLEMLER (milyon ABD doları)

	Cari İşlemler										
	Net	Dış Ticaret			Hizmetler		Yatırım Geliri		Transferler		
	Net	İhracat (FOB)	Bavul Ticareti	İthalat (CIF)	Net	Turizm Geliri	Net	Faiz Gideri	Net	İşçi Gelirleri	
(yıllık)											
2000	-9819	-21959	27775	2946	-54503	11368	7636	-4002	-4825	4774	4560
2001	3390	-3733	31334	3039	-41399	9130	8090	-5000	-5497	2993	2786
2002	-1522	-7283	36059	4065	-51554	7879	8479	-4554	-4417	2436	1936
2003*	-8037	-14010	47253	3953	-69340	10505	13203	-5559	-4586	1027	729
2004	-15543	-23925	63120	3880	-97540	12774	15888	-5519	-4349	1127	804
(üç aylık)											
2003 I	-3014	-2393	10366	757	-14368	683	1201	-1564	-1171	260	138
II	-2643	-3223	11318	954	-16470	1662	2259	-1281	-1106	199	151
III	1079	-4082	12180	1082	-18448	6241	7032	-1378	-1134	298	235
IV	-3459	-4312	13389	1160	-20054	1919	2711	-1336	-1175	270	205
2004 I	-5377	-5059	13500	877	-20921	942	1713	-1486	-941	226	193
II	-4523	-6017	15519	1043	-24391	2571	3270	-1373	-992	296	181
III	-650	-6429	15968	973	-25098	6734	7662	-1303	-1170	348	237
IV	-4993	-6420	18133	987	-27130	2527	3243	-1357	-1246	257	193
2005 I	-6317	-6194	17058	713	-25707	1204	1995	-1574	-1121	247	181
(aylık)											
2004 Nis	-1708	-1920	5071	358	-7932	560	773	-425	-263	77	63
May	-1332	-1863	5167	369	-7991	1011	1165	-557	-447	77	64
Haz	-1483	-2234	5281	316	-8468	1000	1332	-391	-282	142	54
Tem	-749	-2183	5629	247	-8728	1750	2155	-443	-264	127	70
Ağu	18	-2269	4694	369	-7883	2758	3024	-578	-577	107	83
Eyl	81	-1977	5645	357	-8487	2226	2483	-282	-329	114	84
Eki	-176	-1386	5863	360	-8088	1475	1729	-334	-310	69	58
Kas	-1920	-2018	5732	311	-8568	579	856	-567	-555	86	71
Ara	-2897	-3016	6538	316	-10474	473	658	-456	-381	102	64
2005 Oca	-1438	-1491	4986	206	-7217	456	690	-492	-277	89	60
Şub	-2306	-1914	5627	236	-8319	205	548	-667	-496	70	58
Mar	-2573	-2789	6445	271	-10171	543	757	-415	-348	88	63
(on iki aylık)											
2004 Nis	-11114	-17643	51796	4144	-78614	11038	14046	-5508	-4307	999	802
May	-11621	-18520	53103	4154	-81073	11410	14438	-5529	-4268	1018	815
Haz	-12280	-19470	54588	4162	-83814	11673	14726	-5573	-4242	1090	814
Tem	-12682	-20271	55981	4135	-86275	11985	15070	-5512	-4244	1116	812
Ağu	-13484	-21155	56846	4102	-88183	12120	15214	-5574	-4297	1125	816
Eyl	-14009	-21817	58376	4053	-90464	12166	15356	-5498	-4278	1140	816
Eki	-14184	-22299	59415	3962	-91977	12456	15631	-5461	-4273	1120	797
Kas	-15585	-23709	61177	3918	-95300	12423	15720	-5435	-4328	1136	807
Ara	-15543	-23925	63120	3880	-97540	12774	15888	-5519	-4349	1127	804
2005 Oca	-16006	-24410	63487	3830	-98427	12840	15976	-5553	-4407	1117	783
Şub	-16097	-24528	65450	3786	-100607	12886	16021	-5582	-4491	1127	787
Mar	-16483	-25060	66678	3716	-102326	13036	16170	-5607	-4529	1148	792

Kaynak: TCMB.

* Tanım değişikliği nedeniyle 2003 yılı turizm gelirleri yukarı yönlü, işçi gelirleri ise aşağı yönlü revize edilmiştir. Söz konusu değişiklik önceki yıllara yansıtılmadığından, turizm ve işçi gelirleri önceki yıllarla karşılaştırılmamalıdır.

SERMAYE ve FİNANS HESAPLARI (milyon ABD doları)

Sermaye ve Finans Hesapları

	Sermaye ve Finans Hesapları																
	Net		Finans Hesabı														
	Net	Doğrudan Yatırımlar	Portföy Yatırımları					Diğer Yatırımlar									
			Net	Varlıklar	Yükümlülükler		Net	Bankaların Döviz Varlıkları	Net	Ticari Krediler	Yükümlülükler				Mevduat		
Hisse Senetleri					Borç Senetleri	Merkez Bankası					Genel Hükümet	Bankalar	Diğer Sektörler	Merkez Bankası	Bankalar		
	(yıllık)																
2000	12581	12581	112	1022	-593	489	1126	11801	-1690	13740	805	3348	117	4378	5025	622	-642
2001	-1719	-1719	2769	-4515	-788	-79	-3648	-2667	927	-2066	-1930	10229	-1977	-8076	438	736	-1568
2002	1373	1373	863	-593	-2096	-16	1519	7256	594	8033	2483	-6138	11834	-1028	437	1336	-988
2003	3003	3003	1351	2465	-1386	905	2946	3234	724	4220	2181	-1479	-765	1975	832	497	871
2004	12689	12689	1907	8023	-1388	1427	7984	3583	-5796	10870	4204	-4414	-267	5578	4964	-209	856
	(üç aylık)																
2003 I	4225	4225	175	-75	71	52	-198	3464	4053	169	313	-113	-555	700	-814	89	550
II	-1210	-1210	119	934	-521	15	1440	-1069	-801	80	313	-156	-4	-1058	666	25	264
III	-1236	-1236	493	1607	-604	562	1649	1964	-862	3013	570	-466	6	1251	743	322	517
IV	1224	1224	564	-1	-332	276	55	-1125	-1666	958	985	-744	-212	1082	237	61	-460
2004 I	6325	6325	515	2799	140	503	2156	2797	1079	1739	969	-1110	-560	657	1531	6	255
II	2064	2064	469	1207	184	-25	1048	1449	-1230	3657	1149	-1084	118	1243	1538	-75	703
III	1479	1479	521	449	-898	226	1121	1127	-3650	4257	1355	-1093	872	1650	1289	-23	113
IV	2821	2821	402	3568	-814	723	3659	-1790	-1995	1217	731	-1127	-697	2028	606	-117	-215
2005 I	4568	4568	586	3232	-1165	1446	2951	4025	3266	-69	641	-1008	-381	485	348	-113	-35

Kaynak: TCMB.

SERMAYE ve FİNANS HESAPLARI (milyon ABD doları)

Sermaye ve Finans Hesapları

	Sermaye ve Finans Hesapları																
	Net		Finans Hesabı														
	Net	Doğrudan Yatırımlar	Portföy Yatırımları					Diğer Yatırımlar									
			Net	Varlıklar	Yükümlülükler		Net	Bankaların Döviz Varlıkları	Net	Ticari Krediler	Yükümlülükler				Mevduat		
Hisse Senetleri					Borç Senetleri	Merkez Bankası					Genel Hükümet	Bankalar	Diğer Sektörler	Merkez Bankası	Bankalar		
	(aylık)																
2004 Nis	617	617	38	-155	273	-96	-332	2136	116	2405	458	-194	664	527	665	-20	295
May	1369	1369	109	226	56	-60	230	-74	-600	770	323	-433	-222	399	552	-36	165
Haz	78	78	322	1136	-145	131	1150	-613	-746	482	368	-457	-324	317	321	-19	243
Tem	1703	1703	268	-59	-180	90	31	187	-1511	1509	694	-156	477	309	519	36	-402
Ağu	52	52	47	12	-317	-47	376	1218	-2232	2959	454	-481	552	1246	487	7	663
Eyl	-276	-276	206	496	-401	183	714	-278	93	-211	207	-456	-157	95	283	-66	-148
Eki	257	257	213	1168	-505	37	1636	-551	-386	126	142	-155	-279	-80	304	-53	238
Kas	534	534	90	323	-253	212	364	-1258	-1552	520	-166	-493	-193	1838	10	-47	-429
Ara	2030	2030	99	2077	-56	474	1659	19	-57	571	755	-479	-225	270	292	-17	-24
2005 Oca	2023	2023	128	3000	-893	809	3084	985	844	-377	-218	-162	-133	387	-147	-37	-69
Şub	1450	1450	320	1491	55	485	951	-946	249	-1396	-233	-497	-132	-564	214	-29	-157
Mar	1095	1095	138	-1259	-327	152	-1084	3986	2173	1704	1092	-349	-116	662	281	-47	191
	(on iki aylık)																
2004 Nis	5583	5583	1713	5476	-915	1302	5089	4210	-1900	7263	3256	-2670	-587	2642	3592	393	530
May	7763	7763	1742	5110	-782	1233	4659	4986	-2445	8669	3436	-3064	-651	3817	3820	334	860
Haz	8377	8377	2041	5612	-612	1316	4908	5085	-2679	9367	3673	-3404	-648	4233	4049	314	1015
Tem	10025	10025	2173	5795	-859	1329	5325	4628	-3320	9285	4057	-3560	-21	3912	4337	242	175
Ağu	10482	10482	1978	5175	-1197	1108	5264	5695	-4800	11342	4459	-3693	86	4794	4651	101	795
Eyl	11092	11092	2069	4454	-906	980	4380	4248	-5467	10611	4458	-4031	218	4632	4595	-31	611
Eki	11508	11508	2155	5369	-1584	886	6067	5597	-4615	11012	4114	-3995	176	4519	4702	-127	1463
Kas	11665	11665	1940	6348	-1521	1010	6859	5453	-6271	12925	4071	-4058	194	6705	5025	-186	1015
Ara	12689	12689	1907	8023	-1388	1427	7984	3583	-5796	10870	4204	-4414	-267	5578	4964	-209	856
2005 Oca	12073	12073	1921	9362	-2176	2254	9284	3512	-5569	9982	3914	-4418	-234	5721	4447	-247	639
Şub	10549	10549	1846	10633	-1854	2375	10112	503	-6398	8343	3471	-4424	-258	4870	4339	-286	457
Mar	10932	10932	1978	8456	-2693	2370	8779	4811	-3609	9062	3876	-4312	-88	5406	3781	-328	566

Kaynak: TCMB.